

**HOSSZÚHETÉNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSSZERKEZETI ÉS SZABÁLYOZÁSI TERVE
KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS**

ALÁTÁMASZTÓ JAVASLAT

1-KÉ/2016

2016. FEBRUÁR

**HOSSZÚHETÉNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSSZERKEZETI ÉS SZABÁLYOZÁSI TERVE
KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS**

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:

**Lovasi Katalin
SZKV-vf/02-0675, SZKV-hu/02-0675
SZVV-3.1-02-0675**

1-KÉ/2016

2016. FEBRUÁR

HOSSZÚHETÉNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSSZERKEZETI ÉS SZABÁLYOZÁSI TERVE KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK FOLYAMATA

1.1. Előzmények

A HÜBNER Tervező Kft., Hübner Mátsás vezető tervező irányításával állítja össze Hosszúhetény Község településszerkezeti eszközei módosításához szükséges egyeztetési dokumentációt a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiával és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezés sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 2012. évi Kormányrendelet) szerint.

Az épített környezet alakításáról szóló 1997. évi LXXVIII. törvény, az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Kormányrendelet és a többször módosított, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, valamint az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet szerint „a település egészére készülő településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv” esetén minden esetben környezeti vizsgálat készítése szükséges.

A települések egyes részeinek településszerkezeti és szabályozási tervei kidolgozásakor, módosításakor a környezetre gyakorolt jelentős hatás(-ok) figyelembevételével dönt a döntéshozó, illetve a környezetvédelmi, természetvédelmi, valamint a vízügyi hatóság a környezeti értékelés elvégzésének szükségességéről.

Tekintettel, arra, hogy a településen meghatározó fejlesztésekről, valamint a vonatkozó jogszabályok szerint független a volumentől a terület-felhasználás módosítása, így – a fejlesztésre fókuszáló - célirányos környezeti értékelés elkészítése mellett döntöttek a beruházók és a döntéshozó Önkormányzat a Környezetvédelmi és Természetvédelmi államigazgatási szerv véleménye alapján.

A környezeti értékelés elkészítése a tervezési folyamat szerves részét képezi.

1.2. A környezetalakítási, környezetvédelmi munkarész módszertana

Az általános követelmények figyelembe vételével a tervezési feladat sajátosságait szem előtt tartva a vizsgálat általános szempontjait a következők szerint rögzíthető.

- A helyzetfeltárás keretében történik a környezeti alapállapot és a jellemző környezetterhelések vizsgálata a hatályos előírások, követelmények tükrében. A vizsgálatok során megállapításra kerül a településrendezés eszközeivel való elvárt intézkedések köre és egyéb környezetvédelmet érintő javaslatok.
- A tervezési folyamat követi a 2012. évi Kormányrendelet szerinti helyzetelemzés és a helyzetértékelés az 1997. évi LXXVIII. törvényben meghatározott településrendezési tervezési folyamatot, nevezetesen az önkormányzat által határozatban elfogadott településfejlesztési koncepció alapján a szerkezeti terv módosítása előkészítését, majd a továbbtervezés során a szabályozási terv és a helyi építési szabályzat kimunkálását. A településrendezési terveket államigazgatási eljárásban történő egyeztetés és a lakosság, valamint civil szervezetek tájékoztatása, bevonása után a képviselőtestület önkormányzati rendeletben hirdeti ki.
- A környezeti értékelés során az államigazgatási szervek a véleményezési eljárás során az érintett lakosság, és a szervezetek módosíthatják, javíthatják a terv minőségét, melyet a szakági tervezők integrálnak az egyes dokumentumokba. Ezért szükséges az államigazgatási szervek érdemi véleményének a megismerése.
- Az egyeztetési folyamatban esetleg bekövetkező véleményeltéréseket egyeztető tárgyalás keretében – kompromisszumra törekedve – kell tisztázni. A tervet készítő önkormányzat illetve a tervező az eltérő vélemények fenntartása esetén indokolni köteles döntését.
- A környezeti értékelés készítésénél az önkormányzat meglévő és környezetvédelmet érintő, terület-felhasználásra hatással bíró tervei, statisztikai és környezetterheléssel összefüggő adatok, helyszíni ellenőrző vizsgálatok tapasztalatai, az államigazgatási szervek és közüzemi szervek előzetes adatszolgáltatásai, véleményei vehetők figyelembe.
- A tervkészítésre, rendelkezésre álló időszak nem teszi lehetővé kutatások, ciklusok monitorizálását, így ezek bizonytalanságával készíthetők el a településrendezési eszközök.

1.3. A környezetalakítási, környezetvédelmi munkarész tematikája

A településrendezési terv készítői a jogszabályi követelményeknek, a megfelelő megrendelői akarattal egyezően készítették el a környezetalakítási és környezetvédelmi munkarészt, a terv dokumentálásakor, szerkesztésekor figyelembe vették a környezeti értékelés általános követelményeit.

A környezeti értékelés általános tartalmi követelményeit a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 4. sz. melléklete tartalmazza, amely a 2012. évi Kormányrendelet 2. sz. melléklete figyelembevételével alkalmazható a településrendezési eszközök kidolgozása során.

A településszerkezeti és szabályozási tervek, valamint a helyi építési szabályok készítésével szemben támasztott követelmények figyelembe vételével, a fent rögzített általános módszertan alapján a környezeti értékelés részletes tematikája a következők szerint rögzíthető.

1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamata

Előzmények, módszertan, tematika tartalma, a településrendezési tervek más részeihez való kapcsolódása, a kidolgozás egyéb szempontjai.

2. A településrendezési tervek célja és tartalma

A településfejlesztési elképzelések és tervek rövid ismertetése, a településrendezési terv összefüggése más tervekkel, programokkal.

3. A környezeti hatások értékelése, helyzetfeltárás, helyzetelemzés

3.1. A rendezési tervek készítése során figyelembe vett tervek és programok

3.2. A környezeti állapot értékelése és a rendezési tervek készítése során figyelembe vett meglévő környezethasználatok.

A talaj és a vizek védelme

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése, a talaj- és vízvédelmi követelmények.

A levegőminőség védelme

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése, a levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatos követelmények.

Hulladékgazdálkodás

A jelenlegi helyzet elemzése, helyzetértékelése, a hulladékgazdálkodással szemben támasztott követelmények.

Zaj elleni védelem

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése, környezeti zajvédelmi követelmények.

Táj- és természetvédelem

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése, környezeti zajvédelmi követelmények.

4. A településrendezési tervek alkalmazása esetén várható környezetet érő hatások
 - 4.1. A településrendezési terv összevetése az országosan és helyi szinten elvárható környezet- és természetvédelmi célokkal, követelményekkel
 - 4.2. A környezetet érintő hatások előrejelzése, helyzetértékelés és alátámasztó javaslat
 - A talaj és vizek védelme
 - A levegőminőség védelme
 - Hulladékgazdálkodás
 - Zaj elleni védelem
 - Táj- és természetvédelem
5. Javaslat a településrendezési tervekhez kapcsolódó önkormányzati intézkedésekre, monitorizálásra
6. Összefoglalás

1.4. A környezeti vizsgálat településrendezési tervek más részeihez való kapcsolódása

A vizsgálaton alapuló környezeti értékelés mind a települési szerkezeti tervet, mind a szabályozási tervet megalapozó, elhagyhatatlan tervrészlete és kiemelt szerepkörű a környezetkímélő építések helyi rendjének, szabályozásainak kialakításában.

Településszerkezeti terv az a településrendezési terv, amely meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését.

Az építés helyi rendjének biztosítása érdekében a települési önkormányzatnak az országos szabályoknak megfelelően, illetve az azokban megengedett eltérésekkel a település közigazgatási területének felhasználásával és beépítésével, továbbá a környezet természeti, táji és épített értékeinek védelmével kapcsolatos, a telkekhez fűződő sajátos helyi követelményeket, jogokat és kötelezettségeket helyi építési szabályzatban kell megállapítania.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a környezeti értékelés a településrendezési eszközök megalapozója, az eredmények szervesen beépülnek és meghatározói a településrendezési terveknek, illetve a helyi építési szabályzatoknak.

1.5. A kidolgozás egyéb szempontjai

A környezeti értékelés készítésekor, a környezetalakítási munkarész kidolgozásakor feltétlen figyelembe kell venni a tervek érvényességének időkorlátait is, valamint a magasabb szintű tervek (országos, megyei) hatályos követelményrendszerét.

A településszerkezeti tervet a települési önkormányzatnak legalább tízévenként felül kell vizsgálnia, és szükség esetén a terv módosításáról vagy új terv elkészítéséről kell gondoskodnia. A megváltozott országos és megyei területrendezési tervek is indukálják a felülvizsgálat elvégzését.

A helyi építési szabályzatnak és a szabályozási tervnek a jóváhagyott településszerkezeti tervvel összhangban kell lennie, eltérés szükségessége esetén a településszerkezeti tervet előzetesen módosítani kell.

A követelményeknek megfelelően tehát a környezeti értékelést is tízéves időintervallumra szükséges meghatározni, melynek jelenleg hat év felett a környezetvédelmi tervi ellátottságok hiányában gyengeségek várhatók.

Különös figyelmet érdemel az Országos Területrendezési Terv (OTRT) figyelembevétele.

Az OTRT-hez készített stratégiai környezeti értékelés a község és térsége infrastruktúra hálózat tervei kialakítását meghatározta, így ezekhez kell alkalmazkodni a településrendezési eszközök készítése során.

2. A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVEK CÉLJA ÉS TARTALMA

2.1. A településfejlesztési célok, elképzelések

A terület- és településrendezési tervezés célja, hogy a társadalmi-gazdasági igényeket szolgáló új terület-felhasználási módok javítsanak a társadalom életkörülményein, a fenntartható fejlődés pedig megkívánja, hogy mindez a meglévő nemkívánatos környezeti állapotokon való javítással történjen.

Hosszúhetény Község a településrendezési eszközei összeállításához a környezetalakítási és környezetvédelmi vizsgálatának a fő célja – a tervezési folyamat szerves részeként – az elgondolások és a tervjavaslatok alternatívái környezeti hatásainak módszeres elemzése annak érdekében, hogy a rendezési terv és így a terület fejlesztése környezetbarát legyen.

A terv készítése során így figyelembevételre került, hogy a településen megvalósítható létesítmények és azok funkciói, valamint az infrastruktúra kialakítása, fejlesztése révén a környezethasználat úgy legyen szervezhető és végezhető, hogy

- a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő;
- megelőzhető legyen a környezetszennyezés;
- kizárja a környezetkárosítást.

A környezethasználatot az elővigyázatosság elvének figyelembevételével, a környezeti elemek kíméletével, takarékos használatával, továbbá a zavaró hatások (zaj, hulladékkeletkezés) elleni védelemmel kell megvalósítani.

2.2. A település közigazgatási területe kialakult, illetve a koncepció szerint tervezett terület-felhasználásának ismertetése

Hosszúhetény kedvező földrajzi elhelyezkedése – 16 km-re helyezkedik el Pécstől, 12 - 12 km-re Komlótól és Pécsváradtól – gyönyörű táji környezete révén vált a térség és a megye egyik legjelentősebb településévé.

A község fejlődésében komoly szerepe volt a kőszénbányászatnak és az erdőgazdálkodásnak is. Fejlett volt a kézműipar (fazekasság, fafaragás) és háziipar (szövés, hímzés).

A földrajzi környezettel, természeti erőforrásokkal szorosan összefügg a nagyközség termelési szerkezete. E dombvidéki településre a földművelés, szőlő- és gyümölcsstermesztés és állattenyésztés ősidők óta jellemző.

A táji, természeti és klimatológiai adottságok, pedig már korán megalapozták a környék idegenforgalmát, melynek célterületei a községen kívül Kisújványa és Püspökszentlászló.

Hosszúhetény - Szászvár mellett - a Komló városából és 18 községből álló ~43000 fős kistérség egyik legjelentősebb települése. Baranya megye településrendezési terve Hosszúheténynek az elsődleges falusi központ szerepkörét jelöli meg, teljes körű alapfokú és részleges középfokú ellátást biztosító funkciókkal, önálló polgármesteri hivatallal.

Hosszúhetény településfejlesztésének alapelvei:

- integrált szemléletmód,
- közösségi részvétel és alulról jövő kezdeményezések befogadása,
- hosszútávra tervezés,
- fenntarthatóság.

A nagyközség tradicionális szerepkörén túl a meglévő adottságain alapuló fejlesztési stratégiák:

- A természeti erőforrások okos módon történő használata különösen az energiaforrások, a nyersanyagok, a termőföld, a vizek, valamint a települést körülvevő gazdag élővilág elemeinek a mindenkori valós felhasználási igényekhez optimalizált, a lehető legkevésbé pazarló módon történő, a természeti rendszerekbe a lehető legkevesebb beavatkozással járó felhasználását jelenti az élhető település fenntartása érdekében.

- A lakosság igényeihez igazodó életfeltételek biztosítása alatt különösen a lakosok számára megfelelő színvonalú jövedelmet biztosító munkahelyek létrehozását és megtartását, a településen élők számára a vagyonbiztonság növelését, a potenciális balesetveszélyes helyek biztonságosabbá tételét (pl.

gyalogátkelők, biztonságos parkolók), a településen elérhető köz-, közmű-, jóléti- és üzleti szolgáltatások feltételeinek fejlesztését kell érteni.

- A település harmonikus fejlődésének harmadik pillérét jelentő erős helyi közösségek jelentik. Az aktív helyi civil szervezetek és kezdeményezések jelentősen segíteni képesek az önkormányzatot a településfejlesztési, adott esetben a településüzemeltetési feladatok ellátásában, számos fejlesztés helyi közösségi kezdeményezésben.

A településfejlesztés átfogó céljai:

- Erős helyi közösség kialakítása,
- A természeti erőforrások és épített örökség körültekintő használata,
- Élhető települési környezet biztosítása.

A településfejlesztés specifikus céljai:

- Intézményracionizálás, közösségi funkciójú létesítmények fejlesztése,
- A helyi közösség és az önkormányzat közötti kommunikációs csatornák kiépítése, a megfelelő lakossági tájékoztatás feltételeinek javítása, településmarketing megteremtése,
- A foglalkoztatási szint javítása érdekében a gazdaság élénkítését célzó fejlesztések elősegítése, a helyi gazdasági szereplőkkel való szorosabb együttműködés kialakítása,
- A civil szervezetek tevékenységének összehangolása, koordinált együttműködésének megteremtése,
- A helyi építészeti és természeti értékek védelme,
- Energiatudatos településüzemeltetés gyakorlatának kiszélesítése,
- A belső megközelíthetőség feltételeinek javítása,
- A közszolgáltatások minőségének fejlesztése,
- Az egyre növekvő idős népesség ellátásával kapcsolatos feladatok megoldása,
- A közbiztonság és közlekedésbiztonság növelése.

Hosszúhetény Község jelenleg készítés alatt álló településrendezési terve 1990 óta több, esetenként az egész község területére kiterjedő, másszor annak egyes részeire vonatkozó terv is megelőzte, melynek készítése során az országos, a megyei és a helyi érdekek egyaránt figyelembevételre kerültek a mindenkori igényeknek és jogszabályi környezetnek megfelelően.

A hatályos településszerkezethez képest tervezett változások:

A lakóterületek vonatkozásában

- A hatályban lévő településszerkezeti terv (TSZT) a település határai mentén a zártkertek rovására több helyen jelölt ki új lakóterületet, melyek nagy része nem valósult meg. Több területen a belterületbe vonás foghíjasan történt, akadályozva a közterületek kialakítását, a közművesítést.
- A terv javaslata: a hatályos TSZT-ben tervezett lakóterületi fejlesztések korlátozása, visszavonása a Hegyelő, a Bakonya, a Dömösölja, a Berek és Hideghegy, a Szőlőhegy térségében, valamint a Vasút utcától északra lévő területen.
- A terv továbbra is javasolja az Iskola utca nyugati oldalán, az általános iskolától délre, a belterületi határtól keletre, valamint a Hársastelepi fejlesztéseket, a Fő utca és Iskola utca közötti tömbfeltárás folytatását.

A vegyes területek vonatkozásában

- A településközponti területek bővítése a községközpontban
- az intézményi terület növelése az általános iskolától keletre

A gazdasági területek vonatkozásában

- a volt TSZ központ ipari-gazdasági funkciójának megszüntetése
- a volt bánya területén a kialakult utak figyelembevételével, a vasút terület megszűnésével a beépítésre szánt terület racionalizálása, kereskedelmi, szolgáltató és ipari területek kialakítása

A különleges területek vonatkozásában

- a községközpontban (a volt strand környezetében) rekreációs terület kialakítása
- a volt TSZ major területén a térségi idegenforgalom egyik célterületeként rekreációs terület létesítése

A közlekedési területek vonatkozásában

- a központi belterület északi határán autóbusz és személygépkocsi parkoló, helikopter leszálló hely kialakítása
- az új lakóutcák tervezett szabályozási szélességének kialakítása
- a meglévő utcák szélességének korrekciója
- a Petőfi utca lakó-pihenő övezetté alakítása
- az ipari terület utcahálózatának kialakítása, a vasút terület ipari és zöldfelületté történő módosítása
- a 6541 jelű úton (új elkerülő úton) a csomópontok kialakítása
- a Püspökszentlászlói út korszerűsítése
- a Kisújbanyára vezető erdei út felújítása, a településrészen helikopter leszálló hely kialakítása

A zöldterületek vonatkozásában

- a közparkok területének növelése
- a patakmeder mentén sétautak, fasorok kialakítása

A vízgazdálkodási területek vonatkozásában

- a patakmedrek, vízmosások rendezése, záportározók kialakítása

2.3. A településrendezési terv összefüggése más tervekkel, programokkal

A település fejlődése, „működése” is hatással van a környező tájra, módosíthatja, változtathatja annak elemeit. A települési eredetű környezetszennyezés, levegőszennyezés, szennyvíz- és hulladék-elhelyezés, a település közlekedési struktúrája, a létesítmények parkolási lehetőségei közvetlenül befolyásolják a település és környéke környezeti minőségét.

A településkörnyék a helyi adottságoktól függően többé-kevésbé sajátos konfliktusterület, amelynek fejlesztése, rendezése az országos közúthálózat-fejlesztéssel és a település érdekeivel összhangban, együttesen történhet.

A települési környezet minőségét a későbbiekben bemutatott föld-, víz-, levegőtisztaság-védelem, valamint a jelentős hatások (zajterhelés, hulladékok) elleni védelem, illetve a táj- és természetvédelem koordinált érdekei együttesen határozzák meg.

A környezeti elemek védelme és a jelentős hatások elleni védelem, valamint a település működésének, működtetésének összehangolt tevékenysége túlmutat a helyi építési szabályzat elkészítésének keretein. A környezet védelmét is szolgáló fejlesztési programok különösen nagy súllyal jelentkezhetnek a település életében és az önkormányzatok feladatainak ellátásában.

Az építésügyi igazgatás feltételeinek biztosítása, a településüzemeltetés, a vállalalkozási tevékenység támogatása, a költségvetés nehézségeiből adódó konfliktusok kezelése és az életkörülmények javítását szolgáló intézkedések, valamint a nem kívánatos környezeti állapotokon való javítás érdekében a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényben megfogalmazottak szerint kell elkészíteni a környezetvédelmi programot.

A hivatkozott törvény alapján a települési környezetvédelmi programot a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal, a rendezési tervekkel összhangban kell kialakítani, melyben természetesen szerepelnek az építésügyi igazgatásra vonatkozó intézkedések és az üzemeltetéssel kapcsolatos projektek is.

A környezetvédelmi jogszabályok jelentős módosulása, a feladat- és hatáskörök változása miatt célszerű a program folyamatos aktualizálása, mely szerint időszakonként, de legalább két évente felül kell vizsgálni és a végrehajthatóság érdekében módosítást kell alkalmazni.

Az **Országos Területrendezési Terv** (OTRT) által meghatározott Hosszúhetényt érintő terület-felhasználási kategóriák:

- Települési térség övezete,
- Vegyes terület-felhasználási térség övezete,
- Világörökség és világörökség várományos terület övezete,
- Országos ökológiai hálózat övezete,
- Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete,
- Országos vízminőség-védelmi terület övezete.

Erdőgazdasági térség övezete,
Országos kerékpárút- törzshálózat eleme.
Kiemelt termőhelyi adottságú erdőterület.

Baranya Megye Területrendezési Terve (BmTrT) által meghatározott a településrendezési eszközök módosításával érintett övezetek:

Hagyományos vidéki települési térség övezete,
Vegyes terület-felhasználási térség övezete,
Magterület és *Ökológiai folyosó övezete*
Ásvány -nyersanyag-gazdálkodási terület övezete,
Földtani veszélyforrás terület övezete
Erdőgazdasági térség övezete,
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete,
Országos kerékpárút- törzshálózat eleme,
Térségi kerékpárút- törzshálózat eleme.

A szerkezeti terv, a helyi építési szabályzat és a szabályozási előírások az országos településrendezési és építési követelményekről (OTÉK) szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet szerint készíthető el a 2012. évi Kormányrendelet figyelembe vételével.

Az adottságok és a fejlesztési elképzelések, koncepció nem igényli a hatályos jogszabályoktól való eltérést az azokban meghatározott szabályoktól eltérően. A településrendezési terv módosítása során az OTRT és a BmTrT övezeteivel történő egyezőséget a tervező a Szerkezeti Terv leírásában összesítette.

3. A KÖRNYEZETI HATÁSOK ÉRTÉKELÉSE

3.1. A rendezési tervek készítése során figyelembe vett tervek és programok

A rendezési tervek készítése során elsősorban a következő tervek és programok lettek figyelembe véve:

A tervezés jelen fázisában az alábbi területi illetve települési tervek vannak hatályban:

- OTRT /1/2014.(I. 3.) OGY határozat/
- Baranya megye Területrendezési Terve (BmTrT)
- Nemzeti Környezetvédelmi Program
- Országos Hulladékgazdálkodási Terv

3.2. A környezeti állapot értékelése és a rendezési tervek készítése során figyelembe vett környezethasználatok

A hatályos jogszabályok követelményei szerint a környezetvédelmi szempontokat a területrendezés során érvényre kell juttatni.

A területfejlesztés, területrendezés környezetvédelemmel kapcsolatos igényeinek megfogalmazásához alapvetően a következők vizsgálata szükséges:

- a meglévő települési környezet jelenlegi állapotának értékelése, a jellemző környezetterhelések elemzése,
- a vonatkozó követelmények, szabályozási előírások ismertetése.

3.2.1. A talaj- és a vizek védelme

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése

A település területei a következőképpen jellemezhetők:

Az általános földtani és morfológiai viszonyok alapján Hosszúhetény község egyes részletei (Hársas-telep, Ormándi utca környéke, Püspökszentlászló, Kisújbanya, stb.) felszínmozgások kialakulására alkalmas természeti környezetben található.

A lejtős területeken erózióra érzékeny kőzetliszt (löss) és annak változatai, valamint a szálközetek laza állapotú törmelékei jelentik az építmények teherviselő altalaját. További településrészekben is előfordulnak terület-felhasználást befolyásoló építési adottságok, mivel az ikeraknák körüli feltöltéssel kialakított területen a rétegek földtani előterhelés nélküliek, továbbá az építés-hidrológiai adottságok (pl. Szabadidő központ) alapvetően meghatározzák a lehetséges területhasználatot. Mindezek figyelembe vételével a településszerkezeti és szabályozási terv összeállításakor indokolt alkalmazkodni az egyes területrészek földtani, mérnökgeológiai és építés-hidrológiai adottságaihoz.

A természeti adottságokra tekintettel az egyeztetési dokumentációban lévő földtani illetve hidrogeológiai vizsgálat készült.

Hosszúhetény közigazgatási területén a következő bányatelek találhatóak:

- „Komló-Zobák-Kőszén” védnevű bányatelek (volt mélyművelés),
- „Pécs-Vasas_kőszén” védnevű bányatelek (É-i külfejtés),
- „Vasas” védnevű bányatelek (volt mélyművelés).

Felszínmozgásos terület kettő településrészt érint a közigazgatási területen belül. Alábányászott területek a terület-használatot korlátozzák a település nyugati határában (Hársas telep és térsége).

Hosszúhetény közigazgatási területén megkutatott nemesfém ásványi nyersanyag lelőhely, szénhidrogén bányászati létesítmény és szénhidrogén szállító vezeték nem található.

Hosszúhetény község a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet értelmében **fokozottan és a sérülékeny vízbázisokra, illetve a nyílt karszt területekre tekintettel kiemelten érzékeny** felszín alatti vízminőség-védelmi területen helyezkedik el.

A település ivóvíz ellátás és szennyvízelvezetés és kezelés szempontjából a Dunántúli Regionális Vízmű Rt. üzemeltetésében áll.

A település ivóvíz igényét részben saját vízbázisról, részben a Pécs-Komló regionális ivóvíz vezeték lecsatlakozásával biztosítja az üzemeltető.

A saját vízbázis a település északi oldalán található, (Püspökszentlászló közelében) gravitációs rendszerű, mely a Darágó forrás a Bába-kút forrás egy ellennyomó rendszerű éri el a település északi oldalát.

A regionális vízbázis a község észak-nyugati oldalán csatlakozik az ellátó hálózathoz és igény szerint tölti a szentlászlói 100 m³-es víztárolót.

Püspökszentlászló és Kisújbanya vezetékes ivóvízzel nincs ellátva. Míg Püspökszentlászlón ásott kutakból biztosítják az ivóvíz ellátást, addig Kisújbanyán a tulajdonosok több forrásfoglalás köré csoportosulva kis közösségekben maguk oldják meg az ivóvíz ellátásukat. Mindkét megoldás talajvíz minőségű vízminőséget eredményez.

„Hosszúhetény K-1 vízműkút, Bába-kút és Darágó-forrás vízbázis hosszúhetényi üzemelő vízbázis biztonságba helyezése érdekében a Dél- dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség **belső és külső védőterületét, hidrogeológiai védőterület „A” és „B” zónáját, valamint védőidom belső, külső védőövezetét, hidrogeológiai védőövezet „A” és „B” zónáját jelölt ki.**

A biztonságba helyezésre vonatkozó követelmények a lehatárolt területek terület-használatát a későbbiekben ismertetett módon korlátozzák az egészséges ivóvíz ellátás biztonsága érdekében.

A nyílt karszt területek külterületi jegyzékéről szóló 8002/2005. (MK 138.) KvVM tájékoztató szerint Hosszúhetény községhez az alábbi helyrajzi számú nyílt karszt terület földrészletek tartoznak, amelyek egyben kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területek is: 068/1, 0190, 0191, 0192, 0193, 0194/2, 0195, 0196, 0197, 0198, 0199/1, 0199/2, 0199/3, 0200, 0201, 0202, 0203, 0204, 0205, 0206/1, 0206/2, 0207, 0208, 0209, 0210, 0211, 0215, 0217, 0218, 0219, 0220, 0221, 0222/1, 0222/2, 0223, 0224/1, 0224/2, 0225, 0226/1, 0226/2, 0227, 0228/1, 0228/2, 0229/1, 0229/2, 0230, 0231, 0232/2, 0233, 0235, 0236, 0237, 0238, 0239, 0240, 0241, 0242, 0243, 0244, 0245, 0246, 0247, 0248, 0249, 0250, 0251, 0252, 0253, 0254, 0255, 0256, 0257, 0258, 0259, 0260, 0261, 0262, 0263, 0264/1, 0264/2, 0265, 0266, 0267, 0268, 0269, 0270, 0271, 0272, 0276.

A település változatos domborzati viszonyinak köszönhetően ill. annak, hogy nincs mélyterülete, a belvíz nem jelentkezik. A csapadékvizek elvezetése az alacsony illetve átlagos viszonyok esetén megfelelő, azonban egyes elvezető szakaszok jó karba helyezése és fejlesztése kívánatos.

A településen a következő források szerepelnek a nyilvántartásban:

1. ÁGOTA-FORRÁS
2. BÁBA-KÚT:
3. BAGLYAS-FORRÁS:
4. BASAGÖDRI-KÚT:
5. BÉKE-FORRÁS:
6. BETYÁR-FORRÁS:
7. CIGÁNY-FORRÁS:
8. CSENDES-KÚT:
9. CSERHÁTI-FORRÁS:
10. CSORDA-KÚT:
11. CSURGÓ:
12. DARAGÓI NAGY-FORRÁS:
13. DIÓS-KÚT:
14. GIZELLA FORRÁS:
15. GÖDÖR-FORRÁS:
16. HETTYEI-FORRÁS:
17. HIDASI-FORRÁS:
18. KORSOMA-FORRÁS:
19. LACI-FORRÁS:
20. LACI-KÚT:

21. LAJOS-FORRÁS:
22. MÁRIA-KÚT:
23. ÓZIKE FORRÁS:
24. PAP-KÚT:
25. PÁSZTOR-FORRÁS
26. PIUS-FORRÁS:
27. PUSZTABÁNYAI KÚT:
28. SOMKERÉK-FORRÁS:
29. SZEDERINDÁS-KÚT:
30. SZŐKE-FORRÁS:
31. SZÜRKE-FORRÁS:
32. TAKANYÓ-FORRÁS:
33. VAGABUND-FORRÁS:
34. VASAS-FORRÁS:
35. WEIN GYÖRGY-FORRÁS:
36. ZARÁNDOK-KÚT
37. TÜNDÉR FORRÁS

A hatékony vízrendezés érdekében a beavatkozásokat, jó karba helyezéseket a vízgyűjtő területtől a befogadóig összehangoltan kell megtenni.

A központi belterület csapadékvíz hálózatáról átfogó vízrendezési terv elkészítése szükséges.

Kisújbánya és Püspökszentlászló meglévő csapadékvíz elvezető hálózata alkalmas a további elvezetésre, fenntartást igényel, itt a tájvédelmi körzetben új hálózat nem építhető.

A település szennyvízelvezetése és tisztítása engedélyezett módon megoldott.

Püspökszentlászlón és Kisújbányán a szennyvíz gyűjtését jelenleg egyedileg telkenként végzik.

A Hosszúhetény, Hársas-völgyi horgasztó meghatározó víztározó létesítménye a településnek.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Kormányrendelet szerint Hosszúhetény közigazgatási területe nitrát-érzékeny területű település.

A nitrátérzékeny területeknek a MePAR szerinti blokkok szintjén történő közzétételéről szóló 43/2013.(V.29.) VM rendelet 1. melléklete szerint Hosszúhetény nitrátérzékeny területű település.

Nitrátérzékeny területeken be kell tartani a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008.(IV.29.) FVM rendeletben lévő „Helyes Mezőgazdasági Gyakorlat” kötelező előírásait.

Talaj- és vízvédelmi követelmények

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti formáira és folyamataira. A védelemnek magában kell foglalnia a talaj termőképessége, szerkezete, víz- és levegőháztartása, valamint élővilága védelmét is.

A föld felszínén, vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetők el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

Újabb területek belterületbe vonása, a termőföldön történő beruházások a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit nem ronthatják, nem csökkenthetik a meglévő talajvédelmi létesítmények működőképességét.

A beruházások megvalósítása és üzemeltetése során a termőföldről szóló jogszabályban foglaltaknak megfelelően kell eljárni. Az előírásokat a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény határozza meg.

A térség domborzati és egyéb viszonyai alapján meghatározott munkák és kötelezettségek egy részéhez a Baranya Megyei Kormányhivatal Növény és Talajvédelmi Igazgatósága, mint talajvédelmi hatóság engedélye szükséges a következő esetekben a törvény szerint:

- erózió elleni talajvédelmi beavatkozások, ha a talajművelési eljárásokkal, termesztett növények szakszerű területi elhelyezésével, a gyeperős és erdősávok létesítésével kellőképpen nem lehetséges az erózió ellen megővni a termőföldet,
- a növények által kivont, a kilúgozás által eltávozott kalcium mennyiségének pótlására, a talaj savanyúsági viszonyainak megszüntetésére, továbbá a savanyító hatású légköri ülepedés semlegesítése céljából történő meszezés,
- szikesedés elleni talajjavítás,
- homoktalajok javítása,
- tereprendezés a felszín hullámosságának és az egyenetlen terepalakulatok megszüntetésének érdekében,
- mélyforgatás, ha azt a talajviszonyok indokolják,
- szennyvíz, szennyvíziszap és egyéb nem veszélyes hulladékok termőföldön történő elhelyezése,
- hígtrágya kijuttatása termőföldre.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet szerint Hosszúhetény nitrát-érzékeny területű település, így különösen az állattartó telepeken be kell tartani a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezésével szembeni védeleméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól szóló, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV. 29.) FVM rendelet szerint a „helyes mezőgazdasági gyakorlat” szabályait.

Az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos engedélyezési eljárások közül, ha az építési tevékenység

a) felszínmozgás-veszélyes, illetve bányászati tevékenységgel érintett területen valósul meg; vagy

b) nyomvonaljellegű kőolaj- és földgázbányászati létesítmény, szállítóvezeték, elosztóvezeték, célvezeték, valamint egyéb gáz és gáztermék vezeték biztonsági övezetében valósul meg, és az építető az üzemeltetőnek a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet 19/A. § (8) bekezdése szerint egyetértésének megtagadását vagy az üzemeltető által a 19/A.

§ (10) bekezdése alapján az egyetértés megadásához szabott feltételeket sérelmesnek tartja.

Az a) pont esetében az építési engedély iránti kérelem földtani szempontú megalapozottságának vizsgálata.

A b) pont esetében annak megállapítása, hogy az üzemeltető nyilatkozatában foglalt feltételek vagy a hozzájárulás megtagadása a gázipari tevékenységgel kapcsolatos létesítmény rendeltetésszerű használatával és védelmével kapcsolatos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő-e.

A bányászati tevékenység és az ásványvagyon-gazdálkodás követelményeit a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény és a végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet tartalmazza.

A vizek védelme a felszíni és felszín alatti vizekre és azok készleteire terjed ki.

A környezet igénybevétele – így különösen a vízviszonyokba történő beavatkozások - esetén biztosítani kell, hogy a víz, mint tájalkotó tényező fennmaradjon, a vízi és víz közeli élővilág fennmaradásához szükséges feltételek, valamint a vizek hasznosíthatóságát elősegítő körülmények ne romoljanak.

A felszín alatti vizek minőségét szolgáló 219/2004. (VII. 21.) Kormányrendelet és a felszín alatti víz állapota szempontjából Hosszúhetény **fokozottan és a sérülékeny vízbázisokra, illetve a nyílt karszt területekre tekintettel kiemelten érzékeny** felszín alatti vízminőség-védelmi területen helyezkedik el a 7/2005. (III. 1.) KvVM rendelettel módosított 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet előírásai szerint.

A felszín alatti vizek minőségének védelme érdekében a kockázatos szennyezőanyagok elhelyezése, továbbá a felszín alatti vízbe történő közvetlen és közvetett bevezetése tilos, illetve a létesítési engedélyezés során megállapított feltételek szerint – engedély alapján - történhet.

A vízbázis védelme érdekében a különböző védőövezetek által érintett területeken a 123/1997. (VII.18.) Korm rendelet 5. számú mellékletének korlátozásait kell érvényesíteni a területek igénybe vételekor.

	Felszíni és felszín alatti vízbázisok		Felszín alatti vízbázisok hidrogeológiai	
	belső	külső	A	B
	védőövezetek		védőövezetek	
Beépítés, üdülés				
Lakótelep; új percellázás üdülőterület kialakítása	-	-	-	o
Lakó- vagy irodaépület csatornázással	-	x	+	+
Lakóépületek csatornázás nélkül	-	-	x	o
Szennyvízcsatorna átvezetése	-	x	o	o
Szennyvíztisztító telep	-	-	o	+
Házi szennyvíz szikkasztása	-	-	o	o
Települési folyékonyhulladék-lerakó létesítése és üzemeltetése	-	-	-	x
Települési hulladéklerakó (nem veszélyes hulladékok lerakása)	-	-	-	o
Építési hulladék lerakása	-	-	o	+
Temető	-	-	x	+
Házikertek, kiskertművelés	-	-	o	o
Sátorozás, fürdés	-	x	+	+
Sportpálya	-	x	+	+
Ipar				
Erősen mérgező vagy radioaktív anyagok előállítása, feldolgozása, ilyen hulladékok tárolása, lerakása	-	-	-	-
Mérgező anyagok előállítása, feldolgozása, tárolása	-	-	-	o
Mérgező anyagokkal nem dolgozó üzemek, megfelelő szennyvízelvezetéssel	-	x	o	+
Ásványolaj és -termékek előállítása, vezetése, feldolgozása, tárolása	-	-	x	o
Veszélyeshulladék-ártalmatlanító	-	-	-	x
Veszélyeshulladék-lerakó	-	-	-	-
Veszélyes hulladék üzemi gyűjtő	-	-	x	o
Élelmiszer-ipari szennyvizek szikkasztása, hulladékaik tárolása	-	-	-	o
Egyéb ipari szennyvízszikkasztás	-	-	-	-
Salak, hamu lerakása	-	-	o	o
Mezőgazdaság				
Erdőtelepítés és művelés vegyszeres kezelés nélkül	-	+	+	+
Növénytermesztés	-	o	o	o
Komposztálótelep	-	-	x	o
Önellátást meghaladó állattartás	-	-	x	o
Legeltetés, háziállattartás	-	o	o	+
Szervestrágyázás	-	o	o	+
Műtrágyázás	-	o	o	o
Hígtrágya és trágyalé kijuttatása termőföldre	-	-	-	o
Hígtrágya- és trágyalé leürítés	-	-	-	-

Szennyvízöntözés	-	-	-	o
Tisztított szennyvízzel való öntözés	-	-	o	+
Növényvédőszer alkalmazása	-	o	o	o
Növényvédőszer-kijuttatás légi úton	-	-	-	o
Növényvédőszer-tárolás és -hulladék-elhelyezés	-	-	-	x
Növényvédőszeres eszközök mosása, hulladékvizek elhelyezése	-	-	-	o
Szerves- és műtrágya raktározása és tárolása	-	-	x	o
Szennyvíziszap tárolása	-	-	x	o
Szennyvíziszap termőföldön történő elhelyezése	-	-	x	o
Állati hullák elföldelése, döngkutak létesítése és működtetése	-	-	-	o
Haltenyésztés, halesítés	-	-	o	o
Közlekedés				
Autópálya, autóút, vízzáróan burkolt csapadékvízárók-rendszerrel	-	x	o	+
Egyéb út, vízzáróan burkolat csapadékvízárók-rendszerrel	-	x	+	+
Egyéb út	-	-	x	+
Vasút	-	-	o	+
Gépkocsi parkoló	-	-	o	+
Üzemanyag-töltő-állomás	-	-	x	o
Gépkocsimosó, javítóműhely, sódeponia	-	-	o	+
Egyéb tevékenység				
Bányászat	-	-	x	o
Fúrás, új kút létesítése	-	o	o	o
A fedő- vagy vízvezető réteget érintő egyéb tevékenység	-	-	o	o

Jelmagyarázat:

- = tilos
- x = új létesítménynél, tevékenységnél tilos, a meglévőnél a környezetvédelmi felülvizsgálat vagy a környezeti hatásvizsgálat eredményétől függően megengedhető
- o = új vagy meglévő létesítménynél, tevékenységnél a környezeti hatásvizsgálat, illetőleg a környezetvédelmi felülvizsgálat, illetve az ezeknek megfelelő tartalmú egyedi vizsgálat eredményétől függően megengedhető
- + = nincs korlátozva

A földtani közeg és megvalósulása esetén a felszín alatti vízszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékeket be kell tartani. A földtani közeg és a felszín alatti vízszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről szóló 6/2006. (IV. 14.) KvVM-EÜM-FVM együttes rendelet követelményei határozzák meg a határértékeket.

Élővízbe és a közcsatorna-hálózatba bocsátott szennyvíz vagy folyékony hulladék esetén a szennyezőanyag tartalomra vonatkozó határértékeket, küszöbértékeket be kell tartani. a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló, módosított

220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet és a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint.

A település szennyvízcsatorna hálózat fejlesztésénél és az új rákötéseknél a határértékek betartása kiemelt szempont.

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvényt, melynek 28. § (1) bekezdése szerint vízjogi engedély szükséges – jogszabályban meghatározott kivételektől eltekintve – vízimunka elvégzéséhez, illetve vízilétesítmény megépítéséhez, átalakításához és megszüntetéséhez (létesítési engedély), továbbá annak használatba vételéhez, üzemeltetéséhez, valamint minden vízhasználathoz (üzemeltetési engedély) figyelembe kell venni.

A beruházási programok megvalósítása során, új kút fúrásakor, szennyvíz-előkezelésnél, csatornázásnál, átfogó vízrendezésnél, vízfolyás-rendezésnél, stb. kell a szükséges engedélyezéseket lefolytatni.

A vízjogi engedélyt a Dél-dunántúli Vízügyi Hatóságtól kell megkérni a 18/1996. (VI. 13.) KHVM rendeletben foglaltak betartásával.

A tervek engedélyezése csak a szabályozási előírásokban rögzített, és minden esetben kötelezően bevonandó szakhatóságok, valamint a szakterületük szerint érintett szakhatóságok, és más eljárásban eljáró hatóságok pozitív állásfoglalása alapján történhet. Mélyfekvéses területeken építési tevékenység csak a talajvíz szintek vizsgálata alapján engedélyezhető, mezőgazdasági tevékenység, pedig csak a földhasználók kockázatára végezhető.

A vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint üzemeltethető a szennyvíztisztító telep.

A csapadékvizek biztonságos elvezetése és a település létesítményei maximális védelme érdekében be kell tartani a nagyvízi meder, parti sáv, vízjárta és fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók

esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet követelményeit.

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályairól szóló 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet szerint kell az erre vonatkozó tevékenységet (műszaki tervezés, kivitelezés, fenntartás, üzemeltetés) folytatni.

A vizek és közcélú vízi-létesítményekkel kapcsolatban a 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet előírásait kell érvényesíteni.

Az ivóvíz- és ásvány-gyógyvízkezelő, -tározó műtárgyak és szállító vezetékek védőterületeiről és védősávjairól a 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet 4. sz. melléklete rendelkezik.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet rögzíti az előzetes (környezeti) vizsgálat, a környezetvédelmi és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások szabályait.

Az előzetes vizsgálati eljárás során a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság dönt, hogy környezeti hatásvizsgálat (további eljárást igényel!) elvégzését szükségesnek tartja-e.

Az építési engedélyezési eljárások során a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság a környezeti hatások jelentőségének vélelmezése esetén dönthet a környezetvédelmi engedélyezési kötelezettségről a Kormányrendelet 2/A §-a szerint.

3.2.2. A levegőminőség védelme

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése

Hosszúhetény településrendezési eszközeiben megfogalmazottak szerint érintett területei levegőminőségi állapotát jellemzően a mezőgazdasági és lakossági tevékenység, valamint a közlekedési eredetű légszennyező-anyag kibocsátás környezethasználata határozza meg. A lakossági eredetű tevékenységnél különös tekintettel a fűtés jön számításba.

Jelentős környezetterhelő hatású, bejelentés köteles légszennyezőanyag-kibocsátó a településen nem található. Hosszúhetény Nagyközségben csak két bejelentés-köteles légszennyező pontforrásokat üzemeltető telephely található (személygépkocsi fényező, cipőkészítő), szerves oldószer kibocsátással.

A településrendezési eszközökben rögzített fejlesztések megvalósításával – figyelembe véve a település lakossági szokásait, tevékenységét is -várhatóan nem romlik a település levegőminőségi állapota.

A fejlesztési terület levegőminőségét

- az egyedi fűtések,
- a közlekedés és az
- egyéb gazdasági és kisipari tevékenységek

emissziója határozza meg.

Az *egyedi* és *lakossági fűtések* energiahordozó felhasználásából keletkező emissziók a szén-, olaj- és gáztüzelésből származó átlagos légszennyezőanyag kibocsátások összehasonlításával jellemezhetők. A területen való beruházások során energiatakarékos műszaki megoldásokat és környezetkímélő energiahordozókat (földgáz) kell alkalmazni az elérhető legjobb technika szintjének megfelelően.

A fajlagos értékek alapján szorgalmazni kell a földgázrendszer fenntartását és a megújuló energiahordozók igénybevételét.

A település levegőminőségi állapotára a közlekedésből származó légszennyezőanyag-kibocsátás gyakorolja a legnagyobb hatást.

A közlekedés légszennyezőanyag kibocsátása az út mellett elhelyezkedő területeken észlelhető légszennyezőanyag-terhelés. A megvalósított kerülőút a tranzit forgalom környezetterhelésétől mentesíti a Község belterületi védett létesítményeit és a lakókat.

Jelenleg nem tapasztalható a közlekedési eredetű légszennyező anyagok kritikus, jelentősebb zavaró hatása, azonban a forgalom növekedése indokolja a település közlekedési útjainak további fejlesztését, korszerűsítését. A légszennyezőanyag-terhelés csökkentése érdekében meg kell oldani az eddig még stabil szilárd burkolattal el nem látott útszakaszok por-mentesítését, javítását.

Az egyéb gazdasági és kisipari tevékenységek során a diffúz jellegű kibocsátások okozhatnak zavaró hatást (por, bűz).

A fejlesztések során különösen a bűzterhelés megakadályozását kell kiemelt figyelemmel lenni. A lakókörnyezet közelében elhelyezkedő területen lényeges az állattartás során keletkező trágya és hulladékok elhelyezését szolgáló létesítmények kialakítása és a telken belül való kedvező tájolása, illetve a kiszállítási útvonal megválasztása.

A levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatos követelmények

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint kell gondoskodni a levegő minőség megőrzéséről és javításáról. A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani.

A levegőterheltségi szint határértékeit és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeit a 4/2011.(I. 14.) VM rendelet tartalmazza.

A levegőterheltségi szint, a helyhez kötött légszennyező pontforrások, a diffúz források (pl.: trágya tárolók, stb.) vizsgálatára, ellenőrzésére és értékelésére, valamint mindezek üzemeltetőire a 6/2011.(I. 14.) VM rendelet követelményei vonatkoznak.

A légszennyezettség egészségügyi határértékei egyes légszennyező anyagokra vonatkozóan

Légszennyező anyag [CAS szám]	Veszélyességi fokozat	Határérték (µg/m ³)		
		órás	24 órás	éves
Kén-dioxid [7446-09-5]	III.	250	125	50
Nitrogén-dioxid [10102-44-0]	II.	100	85	40
Szén-monoxid [630-08-0]	II.	10.000	5.000*	3.000
Szálló por (PM ₁₀)	III.	-	50	40

* Napi 8 órás mozgó átlagkoncentrációk maximuma, amelyet az órás átlagok alapján készített 8 órás mozgó átlagértékekből kell kiválasztani.

A község jelenlegi állapotának megfelelő, az alapállapotot jelentő levegőminőségi helyzetének megítéléséhez a terület légszennyezettség paramétereit az egészségügyi határértékekkel kell összevetni.

A nagyobb hőteljesítményű (140 kW_{th} és ennél nagyobb, de 50 MW_{th}-nál kisebb névleges bemenő teljesítményű) tüzelőberendezések légszennyezőanyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről a 23/2001. (XI. 13.) KöM rendelet tartalmaz előírásokat. A fűtőmű, erőmű nagyságrendű teljesítményekre (50 MW_{th} felett) külön jogszabályok rendelkeznek.

Egyes tevékenységek és berendezések illékony szerves vegyület kibocsátásainak korlátozásáról illetve az oldószer-felhasználás küszöbértékeiről, valamint kibocsátási határértékeiről külön jogszabály rendelkezik a 10/2001. (IV. 19.) KöM rendelettel.

Figyelembe kell venni az ózonréteget lebontó anyagokkal és egyes fluor tartalmú üvegházhatású gázokkal kapcsolatos tevékenységekről szóló 310/2008. (XII. 20.) Kormányrendelet követelményeket. A tervek készítése időszakában a 3 kg hűtőközeg töltetű légkondicionáló vagy hűtőberendezéseket be kell jelenteni a környezetvédelmi hatóságnak.

A levegő védelméről szóló, módosított 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet 5.§-a szerint a bűz kibocsátással járó környezeti hatásvizsgálat kötelező, vagy egységes környezethasználati engedély köteles tevékenységek esetén védelmi övezetet kell kialakítani. A védelmi övezetben nem lehet lakóépület, üdülőépület, oktatási, nevelési, egészségügyi, szociális és igazgatási célú épület, kivéve a telepítésre kerülő, illetve a már működő légszennyező források működésével összefüggő építmény.

A védelmi övezet kialakításával kapcsolatos költségek viselése a légszennyezőt terhelik.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások során állapítja meg a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság az elérhető legjobb technikán alapuló intézkedéseket.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet rögzíti az előzetes (környezeti) vizsgálat, a környezetvédelmi és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások szabályait.

Az előzetes vizsgálati eljárás során a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság dönt, hogy környezeti hatásvizsgálat (további eljárást igényel!) elvégzését szükségesnek tartja-e.

Az építési engedélyezési eljárások során a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság a környezeti hatások jelentőségének vélelmezése esetén dönthet a környezetvédelmi engedélyezési kötelezettségről a Kormányrendelet 2/A §-a szerint.

3.2.3. Hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodás helyzete

Jelenleg a településen megoldott a kommunális jellegű szilárd hulladékoknak engedéllyel rendelkező lerakóba való szervezett szállítása.

A település a működő, illetve a továbbfejlesztésre tervezett Regionális Hulladékgazdálkodási Program keretében végzi a közszolgáltatás ellátását és a fejlesztései megvalósítását.

A regionális hulladéklerakót nem kívánják a településen megvalósítani, így a településeken ezzel kapcsolatban nem szükséges területet biztosítani. Hulladékgyűjtő pontok létesítése segíti a szelektív gyűjtést.

A fejlesztések során kialakult övezetek közszolgáltatásba való bevonásával valósíthatóak meg a beruházások.

A hulladékgazdálkodással szemben támasztott követelmények

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladékgazdálkodásról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény alapján kell szervezni és végezni.

A hulladék "termelő" köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről, történő kiszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A településen a környezet veszélyeztetésének minimalizálása érdekében kizárólag hulladékszegény technológiák telepítését szabad engedélyezni úgy, hogy a

keletkező hulladékok hasznosítására, ártalmatlanítására, rendelkezésre álljon engedéllyel és kapacitással bíró szolgáltató szervezet.

A településen keletkezett lakossági hulladék összetétele rendkívül inhomogén, nagy szervesanyag-tartalmú háztartási hulladék mellett tartalmaz még vegyes kerti és veszélyes hulladékot (növényvédő szerek göngyöleg, lejárt szavatosságú gyógyszer, használt elem, stb.) is, ezért elhelyezését rendkívüli gondossággal kell megoldani.

A hulladékgazdálkodásról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény alapján az önkormányzat hulladékgazdálkodási feladatainak ellátása során gondoskodni kell a hulladéklerakók felülvizsgálatáról és továbbüzemeltetésük lehetőségeinek feltárásáról, a hasznosítható hulladékok szelektív gyűjtésének megteremtéséről, a biológiailag lebomló szerves anyag tartalom csökkentéséről (komposztáló telep létesítése).

Meg kell teremteni a hulladékok átvételére egész évben alkalmas gyűjtőpontok és hulladékudvarok kialakításának lehetőségét, a bontási hulladékok válogatását, értékesítését, a megmaradó anyagok esetleges lerakását biztosító telep létesítését.

A 2012. évi CLXXXV. törvény szerint el kellett készíteni a település komplex hulladékgazdálkodási tervét. A települési szilárd hulladékok kezelésére szolgáló egyes létesítmények kialakításának és üzemeltetésének részletes műszaki szabályairól szóló 5/2002. (X. 29.) KvVM rendelet elvárásai teljesülésével a települési környezet környezetterhelése minimalizálható.

A köztisztasággal összefüggő, a rendezési tervvel egyidőben meghozandó rendeletben kell meghatározni a közterületen kijelölendő hulladékgyűjtő pontok helyét.

A közszolgáltató kiválasztásáról és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződésről a 317/2013. (VIII. 28.) Korm. rendelet, a települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól a 64/2008. (III. 28.) Kormányrendelet rendelkezik.

A hulladékok jegyzékét a hulladékjegyzékről szóló 72/2013. (VIII. 21.) KVM rendelet tartalmazza.

A hulladékok közül megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a veszélyes hulladékokra. A veszélyes hulladékok gyűjtésére, kezelésére, tárolására és ártalmatlanítására a 98/2001. (VI. 15.) Kormányrendelet előírásai vonatkoznak.

A veszélyes hulladék termelő köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű kezeléséről, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni- és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A hulladékok egyik speciális fajtája az állattenyésztés során keletkező állati tetem, hulladék. Az állati tetemek elhelyezésére az Országos Hulladékgazdálkodási Tervről szóló 110/2002. (XII. 12.) OGY határozat, valamint a hatályon kívül helyezett 71/2003. (VI. 27.) FVM rendelet értelmében 2005. december 31-e után nem történhet döngkútban, döngtéren.

A hatályos jogszabály a 45/2012. (V. 8.) VM rendelet. A döngkút hiánya miatt a fehérje-feldolgozó üzembe való szállítás a megnyugtató hosszú távú megoldás. A tervezett turisztikai célú különleges övezetben tartott állati eredetű hulladékok számára biztosítani kell a hulladékok szakszerű gyűjtését és engedéllyel rendelkező hasznosító, ártalmatlanító részére való átadását.

Az elhullott állatok tetemeinek, mint a nem emberi fogyasztásra szánt állati melléktermékekre és a belőlük származó termékekre vonatkozó egészségügyi szabályok megállapításáról és az 1774/2002/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 1069/2009/EK rendelet 9. cikk szerinti 2. kategóriába sorolt állati hulladéknak ártalmatlanító üzembe történő szállítás céljából erre engedéllyel rendelkező vállalkozásnak való átadása, vagy engedélyezett kikapacitású hulladékégetőben történő elégetése megfelelő.

Az állati tetemeket elszállításukig szilárd padozatú, mosható falfelületű, fedett, zárható, kerítés vonalában elhelyezett és kívülről üríthető hullatárolóban kell elhelyezni.

3.2.4. Zaj- és rezgés elleni védelem

A zaj- és rezgésvédelemről szóló jogszabályi előírás alapján a zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a területrendezés során érvényre kell juttatni.

A területfejlesztés, terület-rendezés zaj szempontú környezetvédelmi igényeinek megfogalmazásához alapvetően a következők vizsgálata szükséges:

- a meglévő, jelenlegi állapot feltárása, elemzése, értékelése,

- a vonatkozó követelmények, szabályozási előírások ismerete,
- a területfejlesztés, területrendezés várható hatásainak elemzése és a helyi építési, szabályozási követelmények megfogalmazása.

A tervezés során alapvető feladat a lakosság megfelelő környezeti komfortérzetének biztosítása érdekében a zajhelyzet vizsgálata. Az akusztikai vizsgálat során a beépített környezet zajhelyzetét értékeltük, valamint a tervezési terület beépítési lehetőségének környezetvédelmi megalapozását végeztük el. Ennek során értékelésre került a zajt kibocsátó létesítmények hatása a határoló települési környezetre.

A létesítmények üzemeltetőinek biztosítaniuk kell, hogy a működésből eredő zaj ne haladja meg a 27/2008. (XII. 3.) KvVM – EÜM együttes rendeletben előírt zajterhelési határértéket.

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelés, feladatok

A zaj és rezgés elleni védelem követelményeinek teljesüléséhez a vizsgálati adatok ismeretében, illetve azok értékelését követően kerülhetnek meghatározásra azok az intézkedések és feladatok, melyekkel a meglévő káros mértékű terhelések csökkenthetők, illetve egyidejűleg új terhelések kialakulása megakadályozható.

A környezeti zajforrások közül – a zajforrások jellegének megfelelően – a következők vizsgálata szükséges:

- közlekedési jellegű zajforrások,
- egyéb lakossági és kisipari jellegű zajforrások,
- egyéb jellegű zajforrások (kereskedelmi-, vendéglátó-, kulturális- és sport-létesítmények zajforrásai).

Közúti közlekedés

A közúti közlekedés által okozott zaj nagyságát alapvetően a forgalom nagysága, a járműösszetétel, haladási sebesség, az út paraméterei és a környezeti tényezők határozzák meg.

A forgalmi adatok ismeretében a közúti közlekedési zaj mértéke a 25/2004. (XII. 20.) KvVM r. 2. sz. melléklet szerint kerül meghatározásra. A forgalom nagyságának

figyelembevételével az Állami Közúti Műszaki és Információs KHT. által kiadott „Országos Közutak 2007. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma” adatainak, és az ÚT 2-1.302.2003 „Közutak távlati forgalmának meghatározása előrevevítő módszerrel” című Útügyi Műszaki Előírás által megadott forgalomfejlődési szorzók alkalmazásával kapott értékeivel történik.

Zajterhelési határérték új utakra, vagy megváltozott területi funkcióra a 8/2002. (III. 22.) KöM – EÜM együttes rendelet 3. sz. melléklete alapján:

Lakóterület és vegyes terület

A tervezési terület belső elrendezése változatos képet mutat. Jelenleg nem ismert zavaró hatású tevékenység a településen.

Gazdasági terület

A gazdasági terület névből már közvetve adódik, hogy ott olyan tevékenységet folytatnak, mely a közvetlen környezetére viszonylag nagyobb terhelést okoz.

Hosszúhetény Községben nem található ismert jelentős zajterhelésű gazdasági létesítmény. A különleges területekre önmagában nem állapít meg a jogszabály határértéket, azonban az övezetet határoló lakóterületeken biztosítani kell a határértékek betartását.

Szórakoztató ipar, vendéglátás

A szórakoztatóipari, illetve vendéglátó létesítmények (italboltok, presszók, büfék) működési jellegükből adódóan közvetlen környezetüket terhelhetik. A lakossági zavarást általában a hangosító berendezések okozzák, panaszra adhatnak okot.

Hangosító berendezésekre képviselőtestületi rendeletben elfogadott határérték betartását kell megkövetelni. Hangosító berendezésnek minősül a zenegép (diszkóban, étteremben, rendezvények során, stb.), hangszórón közvetített ének és még tovább lehetne sorolni.

A jogszabály értelmében a szórakoztatóipari létesítmények, illetve hangosító berendezések is üzemi létesítménynek minősülnek, ezért a környezetükben is gondoskodni kell a zajterhelési határértékek betartásáról.

Környezeti zajvédelmi követelmények

A környezeti zaj- és rezgésvédelem területén érvényes rendeletek, előírások megtartásával biztosítható a környezetvédelmi szempontból is megfelelő települési környezet kialakítása.

A területrendezés, településfejlesztés során kell érvényesíteni azokat az előírásokat, melyekkel a káros hatások kialakulása megelőzhető, a meglévő hatások csökkenthető, illetve bizonyos területeken a kedvező állapot megtartható.

A környezeti zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a környezeti zaj- és rezgés elleni védelem egyes kérdéseiről szóló 284/2007.(X. 29.) Kormányrendelet, továbbá a zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgés-kibocsátás ellenőrzésének módjáról szóló 93/2007 (XII. 18.) KvVM rendeletek tartalmazzák.

A megengedett zaj- és rezgésterhelési határértékeket a területi funkciótól függően külön a nappali (6⁰⁰-22⁰⁰) és külön az éjszakai (22⁰⁰-6⁰⁰) időszakokra vonatkozóan a 27/2008.(XII. 3.) KvVM-EÜM együttes rendelet mellékletei tartalmazzák.

A Kormányrendelet értelmében a környezetbe zajt vagy rezgést kibocsátó létesítményeket úgy kell tervezni és megvalósítani, hogy a védendő területen, épületben és helyiségben a zaj- vagy rezgésterhelés megfeleljen a követelményeknek. Védendő területeket, pedig úgy kell kijelölni, hogy a megengedett határértékek teljesüljenek.

A rendelet meghatározza a létesítéssel kapcsolatos követelményeket is. E szerint zajt kibocsátó berendezés, telephely, tevékenység úgy létesíthető, illetve üzemeltethető, hogy környezeti zajkibocsátása nem haladhatja meg a jogszabályban előírt zajterhelési határértékeket. Jelenleg a 27/2008.(XII. 3.) KvVM-EÜM együttes rendeletben foglaltak.

Meglévő közlekedési útvonalak melletti, új tervezésű, vagy megváltozott övezeti besorolású területeken, megfelelő beépítési távolság meghatározásával és betartásával, illetve műszaki intézkedésekkel kell biztosítani az előírt zajterhelési határértékek teljesülését.

Korszerűsítés, útkapacitás bővítés esetében, ha a változást megelőző állapotban már határérték túllépés állt fenn, akkor legalább a változást megelőző zajterhelés a követelmény.

Új út létesítésének, a forgalmi viszonyok lényeges és tartós megváltozását eredményező felújítása, korszerűsítés tervezésekor a zajterhelési határértékeket érvényesíteni kell.

Ennek érdekében a hosszú távra tervezett forgalom figyelembevételével zajcsökkentő létesítmények, berendezések alkalmazását kell szükség esetén előírni és biztosítani. Jelenleg a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EÜM rendelet 3. sz. melléklete határozza meg.

A település területére, az OTÉK szerint meghatározott terület-felhasználási egységekre, illetve a beépítésre szánt területek esetén építési övezetekre, beépítésre nem szánt területek esetén övezetekre vonatkozóan, a zajterhelési határértékeket tartalmazó KvVM-EÜM együttes rendelet figyelembevételével a következő határértékek érvényesítendőek.

Üzemi-, szolgáltató létesítmények esetében

- lakó- és intézményterület laza beépítéssel

OTÉK szerint: L_{KEL} , L_f (kertvárosias, falusias lakóterület)

$L_{TH \text{ nappal}} = 50 \text{ dB}$

$L_{TH \text{ éjjel}} = 40 \text{ dB}$

- gazdasági terület, lakóépületekkel vegyesen

OTÉK szerint: G_{ip} , G_{ksz}

$L_{TH \text{ nappal}} = 60 \text{ dB}$

$L_{TH \text{ éjjel}} = 50 \text{ dB}$

Védett létesítmény, épület (lakó- és intézményépület) nélküli ipari- gazdasági területekre a hivatkozott KvVM-EÜM együttes rendelet nem állapít meg zajterhelési határértékeket.

Közlekedési létesítmények melletti területeken megengedett zajterhelési határértékek

- Országos közúthálózatba tartozó összekötő utak mentén, laza beépítésű lakó- és intézményterületen (OTÉK szerint L_f)

$$L_{TH \text{ nappal}} = 60 \text{ dB}$$

$$L_{TH \text{ éjjel}} = 50 \text{ dB}$$

Újonnan létesülő lakó- és közösségi épületekben a külső környezetből származó rezgések megengedett egyenértékű, súlyozott rezgésyorsulás értékeit a KvVM-EÜM együttes rendelet 5. sz. melléklete tartalmazza.

3.2.5. Táj- és természetvédelem

A településfejlesztési koncepció és a településrendezési eszközök megalapozására részletes táji-és természeti adottságokat vizsgáló dokumentáció készült Böszörményi Krisztina szakértő gondozásában. A szakvélemény környezeti értékelés szempontjából kiemelt figyelmet, érdemlő részeit a következők szerint ismertetjük.

Éghajlat:

Mérsékeltlen meleg, mérsékeltlen nedves, a magasabb térszíneken (hegységi területek) mérsékeltlen hűvös- nedves éghajlatú. Az évi napfénytartam 2060-2080 óra közötti, a mélyebb völgyekben alacsonyabb. A hőmérséklet évi átlaga 9,5-10 °C körüli, de 500-600 m fölötti csúcsokon nem éri el a 9 °C-ot. A fagymentes időszak hossza 194 nap (április 15. - október 26.), a csúcsokon 188 nap (április 20 - október 25.). A nyári maximumok átlaga 32 °C, a téli minimumok átlaga -13-14 °C. Az évi csapadékösszeg 750-800 mm, a csúcsokon 800 mm feletti. Ennek nagy része a nyári hónapokban záporok formájában hullik le.

A hótakarós napok száma igen magas, meghaladja a 40-et, sőt a csúcsokon megközelíti az 50-et. Az átlagos maximális hóvastagság 35-40 cm, a csúcsokon 45 cm.

A leggyakoribb szélirány az északnyugati, az átlagos szélesség 3-3,5 m/s, de a csúcsokon megközelíti az 5 m/s-t. A fentiekből látszik, hogy a domborzat kedvez a különböző mezo- és mikroklímák kialakulásának, amely igen változatos élőhelyi feltételek kialakulásához vezet.

Vízrajz, források:

A fő vízvázlat a Hármashegy-Csengőhegy-Zengővár-Kecskehát-Templomhegy gerincvonal. A település északi részének vizeit a Völgységi-patak gyűjti össze, és onnan a Sióba folyik le. Ettől délre jelentősebb vízfolyás nincs, az ide jutó vizek az Ellendi-vizen és a Vasas-Belvárdi-vizen át a Karasicába jutnak. A nagyszámú források listáját a Talaj- és vízvédelem fejezet tartalmazza.

Talajok:

A hegyvidéki jelleggel összefüggésben nagyrészt erdőtalajok alakultak ki. Leggyakoribb az agyagbemosódásos barna erdőtalaj, a lösszel fedett déli hegységperemi lejtőkön pedig a vályog mechanikai összetételű barnaföldek. Az előbbiek elsősorban erdészeti, az utóbbiak szántóföldi illetve kertészeti (szőlő, gyümölcs) használatban vannak. Ezek a területhasználatok megfelelnek a talaj-, a domborzati, vízrajzi és az éghajlati adottságoknak. A meredekebb hegyoldalak erózióveszélyesek, ezeken az erdők elsődleges rendeltetése védelmi jellegű.

Tájtípológiai besorolás:

Hosszúhetény tájtípológiailag a Mecsek-hegység kistáj területén fekszik. A településtől északkeletre található a Mecsek legmagasabb pontja, a Zengő (682 m). A táj alacsony- és középhegységi jellegű, DDNy-ÉÉK-i csapásiránnyal. A Mecseknek erre a részére jellemzőek a Dobogó-Zengő középpontokból sugarasan kiinduló sasbércsorok. A déli hegységperemen 450-470 m tszf. térszínű hegyláb felszín, majd 250-380 m tszf. magasságú abráziós felszín található. A hegység átlagos reliefe 110 m/4km², de helyenként 250-300 m/km²-t is eléri, a nagyobb platókon viszont alig több, mint 50 m/km².

A falu neve (Hetén) a hét számnévnek lehet származéka, vagy egy másik feltevés szerint a törzsnévszerű szétszórtságban jelentkező Hetény helynevek valamilyen népcsoporthoz kapcsolódnak (Lovászhetyén, Tizsahetyén, Hetényegyháza). Lehet, hogy személynévi eredetű, tehát lehet, hogy azonos a magyar Hetény személynévvvel.

A Hetény magyar eredetű férfinév, valószínűleg a hét számnév származéka, a jelentése: a hetedik gyermek. Herényi István ugyanakkor bolgár eredetű nemzetségnévnek tartja, amely valószínűleg csak a 10. században került hozzánk

A község lakosai szerint a falu nevét Hetény vezérről kapta, akinek itt birtoka volt. A megkülönböztető Hosszú- előtag a falu kiterjedésére, elnyúlt alakjára utal. Szóban és írásban is léteznek különböző változatai: Hetény, Villa Heten, Hetin, HőszűHetyny, Hoszu Heten, HoszuHetteny, Hoszszu Hetény, H.Heteny, Hoszuhetény, Hoszszu- Hetény, Hoszszú-Hetény, H.hetény, Thetey, Hethen.

A mai Hosszúhetény már a kőkor emberének is megfelelő lakhelyül szolgált. A falutól dél-nyugatra egy neolitikus pengét találtak. Az újkőkor késői szakaszában élt Lengyeli kultúra képviselőire vonatkozóan telepre utaló adattal rendelkezünk. A Dömösön (domb) és Csókakőn (domb) talált edények és szerszám alakú bronz leletek azt bizonyítják, hogy a Vasastól - Dömösig terjedő domboldalon nagyobb bronzkori telep volt. A késői vaskorból került elő egy un. Gyaluforma (csiszolt kővéső) és egy barbár ezüstérem. A rómaiak többnyire már lakott helyeken telepedtek le. Hetény is az lehetett az ókorban. A strandfürdő ásásakor előkerült két aranypérez Traianus idejéből való. Jelentős római kori emlékek vannak, Csokoládépuszta környékén és a Somkerék-dűlőben: római villa, római sírok és más szórvány leletek kerültek elő a villa környékéről.

A népvándorlás korából a Dunántúlon alig vannak leletek. Hosszúhetényben semmilyen lelet nem került elő. A harcok során elnéptelenedett vidékre bajorok, főként pedig szlávok telepedtek le. A különböző népek összeolvadása elég hamar bekövetkezett. A Gesta Hungarorum szerint Baranyát Ete törzse kapta meg, a pusztazeri gyűlés után. Mások szerint ezt a területet a Botond-törzs kapta.

A hetényiek viszont ragaszkodnak hozzá, hogy ezen a területen Hetény vezér uralkodott, akinek a Zengő tövében volt a székhelye.

István király 1009-ben megvetette a pécsi püspökség alapjait. Ezzel közel egyidejű a pécsváradi Bencés apátság alapítása (1015) a Zengő alján. Az apátság számos falut kapott a királytól, ezek között volt Hosszúhetény is.

A Vas-hegy környékének minden faluját az apátság szolgálatára rendelte a király, így Hosszúhetényt is. Hetény községet először a Szt. István király pannonhalmi és pécsi alapítólevelének felhasználásával készült pécsváradi Bencés apátság alapítólevele említi. Az alapítólevél szerint Hetény már 998-ban az apátság birtoka volt. A tatárjárás pusztított, de nem annyira, mint az Alföldön, itt a lakosság el tudott bújni az erdőkben. Hosszúhetényt a pécsváradi konvent nemes jobbágycsaládok lakták.

Egy 1292-97 körüli tanú névsorban az apátság 10 hetényi nemes jobbágycsaládját is felsorolják. 1543-ban Pécs elcsúszásával török kézre kerül a terület, megszűnik a közigazgatás.

Pécsvárad egy terület (vilajet) központja lesz. A török megszállás idején Hosszúhetény lakossága nem pusztult el, köszönhetően természeti környezetének (a hegyek oltalmazták).

A töröktől való visszafoglalása után jól gyarapodott a település. A falu a középkorban megőrizte színtiszta magyarságát és katolikus vallását. A mai község területén több falu alakult ki, melyek már elpusztultak vagy beleolvadtak Hosszúheténybe. Ezek a kis falvak már nem tudtak többé feléledni, neveiket határ- és dűlőnevek őrzik. Ezek a következők: Kovásséde, Becő, Nádas, Perény, Ormánd. Ormánd egy védett völgyben helyezkedik el, Hosszúhetény déli részén. Szerepel a pécsváradi apátság alapítólevelében (1015: Villa Vrmandy). A pécsváradi apátság alapítólevele szerint I. István adta az apátságnak. Kiseb falu lehetett, mint Hosszúhetény, mert 1333-35. évi pápai adóívekben nem szerepel, itt csak Hetényt említik. Hosszúhetény, Ormánd abban az időben még külön falu volt, mára összeolvadt Hosszúheténnyel.

Hagyományosan földművelő falu, a földművelés azonban mára visszaszorult, bár a szőlőtermelés jelentős. A mecsekfaljai borvidék pécsi körzetéhez tartozik. Lakosainak jelentős része dolgozik a falun kívül, főképp Pécsen és Komlón. A mára lehanyatlott mecseki bányászat fellendülésével a 19. századtól egyre több bányász élt a faluban, akik közül sokan úgy települtek be. A településen is mélyítették aknákat, sőt az 1950-es években arra is készültek tervek, hogy Komlóhoz hasonlóan lakótelepekkel átalakított bányavárossá alakítják, ezek a tervek azonban nem váltak valóra és a falu megőrizte a természetes környezetbe simuló képét.

Püspökszentlászló:

Püspökszentlászló középkori magyar falu. A török hódoltság alatt elnéptelenedett és csak 1750 táján települtek ide német családok. Ma Hosszúhetényhez tartozik. A szájhagyomány szerint Szent László királyunk nagyon szeretett a környéken vadászni. Egyik alkalommal nagy vihar kerekedett, ami elől egy barlangban keresett menedéket. A barlang helyén később az itt lakó remetéknél egy templomot építtetett. Egy 1235-ből fennmaradt királyi adománylevelben szerepelt először a település megnevezése, mint "Szent László egyháza". II. Endre királyunk 1235-ben adományozta ezen királyi birtokot Bertalan pécsi püspöknek. 1327 és 1525 között Szent Lászlón bencés perjelség is volt. A korabeli Szentlászlói monostor helyéről bizonyosat nem tudunk, de feltételezhetően nem a jelenlegi kastély helyén állhatott, mert ott abban az időben temető volt. Erről tanúskodik a helyi Historia Domus feljegyzése is. IX. Bonifác pápa már 1392-ben búcsút engedélyezett mindazok számára, akik a szentlászlói monostort felkeresik, és alamizsnát adnak az itt élő szerzeteseknek. Szent László tehát már jóval a török hódoltság előtt búcsújáró hely volt. Az 50 éves török uralom alatti időszakról írásos feljegyzések sajnos nem maradtak fenn, de egy, a hosszúhetényi plébánia anyagában fellelt, 1721-ből származó, "visitaciocanonica", azaz egyházközségi látogatási jegyzőkönyv romtemplomként említi a szentlászlói első kis kápolnát. Ebben az időben telepedett le és élt itt a Zengő oldalában egy ferences remete, Fr. Joannes Reinhard Uhl, aki remetetársaival 1725 körül az első kápolna romjaiból újabb kis templomot emelt Szentlászlón. Ez volt immár a második Istenháza a területen. Abban a korban sok remete telepedett le és élt romtemplomok közelében. Ennek a második templomnak az emlékét láthatjuk a jelenlegi templom déli falán elhelyezett homokkövön, amelyen latin nyelven az alábbi felirat olvasható: "*Divido Ladislaus Hungariae Regi. MDCCXXV*", vagyis: *Szent László, Magyarország király. 1725.*

Az 1720-as években egy feljegyzés szerint állt itt egy ősi templomrom (Szent László tiszteletére) és egy fából épült remetelak. 1725-ben a pécsi minoriták kápolnát emeltek a romtemplom fölé melyre emléktáblát helyeztek. A XIX. század közepén a falunak közel 160 lakosa volt. Az 1760-as években a német telepítések eredményeként már 120 főnyi lakossága volt Szentlászlónak.

A benépesült kis település polgárainak kérésére és segítségükkel emelték a jelenleg is álló, immár harmadik templomot 1797-ben. Építtetője gróf Eszterházy Pál László pécsi püspök, aki ezzel egy időben egy püspöki nyaralónak álcázott kolostort is építtetett itt. Ezt a nyaralókastélyt hozatta rendbe az 1890-es években, Hettyey Sámuel pécsi püspök. Mai formáját tehát akkor nyerte el az épület. A Hettyey-korszak volt a nyaralókastély virágkora. Ebben az időben épület a kastély főbejárata fölé kiugró erkély is. A kastély klasszicista homlokzatát három püspök címere ékesíti, akik a legtöbbet tették az épületért, és a környezetért. Mindhárom címet a pécsi Zsolnay-gyár készítette pirogránitból. A címerek: Hettyey Sámuel püspöki címere, gróf Eszterházy Pál László püspöki címere és gróf Zichy Gyula püspök címere. Az 1797-ben épült nyaralókastély késő barokk, copf stílusú volt. Klasszicista homlokzatát 1898-ban alakították ki jelen formájában. A jelenlegi, immár harmadik templom is 1797-ben épült késő barokk stílusban. A templom kupolája zindely-tetős, kis fatornyocskával kiegészítve. A templomot Szent László tiszteletére szentelték fel. A főoltár 1903-ban készült Hettyey püspöksége idején. Az oltárkép Szent László hódolatát fejezi ki a Magyarok Nagyasszonya iránt. Az oltárképen látható angyal kezében lévő harci bárd Szent László vitézségét tanúsítja. Az oldalképen láthatjuk azt a jelenetet, amikor a király katonáinak vizet fakaszt. A templom alaprajza ovális, benne elhelyezve a görög kereszt érzékelhető, a négyes kiugróval. A két mellékoltáron az 1910-es évekből származó fa szobor látható, melyek tiroli mesterek művei. 1973-ban felújították a templomot. A templom orgonáját a pécsi Angster-gyár építette. A kastélyt és a templomot 1906-ban kötötték össze egy nyaktaggal.

Hettyey Sámuel püspök a kastély környezetét is rendbe hozatta. A nyaralót övező mintegy 6 kh területet parkosította. A parkba különleges fákat és díszbokrokat ültettek, amelyet alácsöveztek, hogy a fákat öntözni lehessen. Ennek érdekében a kastéllyal szembeni oldalon egy 16 köbméteres víztározót építtetett, amelybe a vizet villanymotoros szivattyúval nyomatták fel.

Ebből látták el ivóvízzel a kastélyt, és a parkban létesített díszes Zsolnay szökőkutat is. Mindezzel megalapozta a ma látható arborétumot, amely 2011-ben nyitotta meg újra, nagy felújítás és tereprendezés után a kapuit. Püspökszentlászlónak egyetlen utcája van, a völgyfalak miatt csak egyik oldalán állnak házak. A falu közepén kis harangtorony áll.

Kisújbánya:

Kisújbánya a Kisújbányai-medencében található. A falun egy patak folyik keresztül, és több forrás is található. A patak kivételes természeti szépségű völgye Óbányával köti össze a falut. A falukép a klasszikus sváb parasztfalut jeleníti meg. Története az üvegtüszítéssel függ össze. Miután az Óbánya környéki erdők kimerültek, a hutamester, Philipp Gasteiger új helyet keresett üveghutája számára. Legalkalmasabbnak erre a Csomor-völgy (a mai Kisújbánya területe) bizonyult, melynek használatára a pécsi püspökséggel kötött és 1761. október 21-én életbe lépett szerződés adott lehetőséget. A hutamester és üvegtüszítói Morvaországból származó, németajkú emberek voltak, az egyéb feladatokat ellátó zsellérek valószínűleg Franken környéki bajor telepések. A falut eredetileg Vitriaria Nova, Neue Glashütte (Új üveghuta) néven említették. Kápolnája Szent Márton tiszteletére épült 1794-ben. Kisújbánya lakói erdőirtás útján folytatták az üvegtüszítést, akárcsak a szomszédos Óbánya és Pusztabánya üvegtüszítói. (A Pusztabánya-dűlőben, a Hosszúheténybe vezető erdei út mentén több 18. századi üveghuta maradványa található.) A kisújbányai üveghuta 1762-1784 között működött. Sváb lakói ezután elsősorban a hegyi jellegű tehéntartásból éltek, a szomszédos települések piacaira hordták a tejtermékeiket. A falu a Kisújbánya nevet a kiegyezés után kapta a Neuglashütte fordításaként és a Felvidéken található Újbányától való megkülönböztetésül. A falu lakóit igen szerény életmód jellemezte a világtól eléggé elzárt erdei településen, az élet legtöbb területén önellátásra rendezkedtek be, maguk építették a ma is látható vályogházakat, szerszámaikat is maguk készítették még a 60-as években is. A szocializmus alatt a kistelepüléseket elszorító állami politika Kisújbányát is majdnem eltüntette a föld színéről, mint néhány más baranyai kistelepülést. Az általános iskolát és a boltot felszámolták, közutat nem építettek (csak földutak voltak a lovas kocsiknak). A falu út hiányában az 1970-es évek elejére elszoradt, és a lehetetlen helyzetbe hozott német őslakosság elvándorlásra kényszerült, házaikat üdülőknek vették meg, főként városi emberek.

Tájhasználat értékelése

Tájjelleg (tájkarakter) a természeti és antropogén tájalkotó elemek elkülöníthető, felismerhető, konzisztens rendszeréből, sajátos együtteseiből kialakult jellemzők összessége, amely a tájakat egyedivé, megkülönböztethetővé teszi.

Természeti tájtypusok:

Hosszúhetény település külterületét természeti adottságai alapján az alábbi különböző táji adottságú területekre tagolhatjuk:

I. *A hegységi területek*, a településtől északra találhatók, jellemzően 380-680 m tszf. magasságúak, erdővel borítottak (kivéve a két irtástelepülés, Püspökszentlászló és Kisújványa környékét). A kelet-nyugatias hátaik között azokkal párhuzamos völgyek futnak: a Vár-völgy, a Singödör, a Hidas-völgy, a Takanyó. Jelentősebb magaslatok a már említett Zengő (682 m), a Hármashegy (577 m, 604 m, 591 m), a Köves-tető (463 m), a Cigány-hegy (524 m), a Miske-tető (475 m), Hárs-tető (545 m), Róka-hegy (497 m).

A szűk völgyekben hűvös, nedvességre hajló és szélcsendes helyi klíma alakul ki, különösen a zárt erdővel borított területeken. A lejtők 25% és annál meredekebb kategóriába tartoznak.

II. *A lejtőzóna* a hegységi területek alatt, kb. a 330-380 m tszf. térszínen található. A Zengő mintegy 200 m relatív magasságú „fala” kitűnő védelmet ad az agresszív északias légáramlásoktól, az összefüggő erdőterület helyi klímája pedig mérséklően hat a hegyi szelek hőmérsékletére, csökkentve ezzel a tavaszi és az őszi fagyveszélyt. A terület mindössze 6-8 % lejtésű, déli kitettségű, optimális a szőlő- és gyümölcskultúrák számára.

III. *A hullámos hegylábi felszín* 270-380 m tszf. magasságú, 8-10%-os lejtésű, egymást követő kisebb (320-340 m) tetők (Illés-hegy, Bence-hegy, Butyka-hegy, Nádasdi-hegy, Aranyhegy) és a köztük levő völgyek (Monyoródi-völgy, Rácok gödre) tagolják. Szintén elsősorban gyümölcskultúrák számára optimálisan és hagyományosan hasznosított.

IV. *Alacsony dombság/síkság* a 270 m tszf. alatti, a Basagödörtől és a 6-os útig nyúló terület: hosszú, észak-déli irányú párhuzamos völgyek és hátaik a Hosszúheténybe bevezető út nyugati oldalán. A völgyekben általában délnek futó vízfolyások találhatóak. Jellemzőek a bányászati tevékenység nyomai, ipari területhasználat, a mezőgazdasági és gyepművelési ágak.

Hosszúhetény tájhasználatára a tájstabilitást biztosító övezetes tájszerkezet jellemző. A déli részeken meghatározóan a mező- és kertgazdasági termelés, északon az erdőborítás jellemző, ennek ellenére természetvédelmi, tájképvédelmi, vízvédelmi és turisztikai szempontból kiemelhetők olyan középső tájegységek, amelyek érzékenysége, terhelhetősége eltér a hagyományos mezőgazdasági tájhasználatától. A tájterhelhetősége szempontjából Hosszúhetény területét az eltérő természeti adottságok az ökológiai, természetvédelmi érzékenység és a hagyományos tájhasználat alapján a következő tájegységekre osztjuk fel:

Hegyvidéküdülő-táj,

Kertgazdasági táj,

Mezőgazdasági táj.

A **hegyvidéki üdülőtája** településtől északra található, jellemzően 380-680 m tszf. magasságú, erdővel borított (kivéve a két irtástelepülés, Püspökszentlászló és Kisújványa környékét). A hegyvidéki üdülő táj területén meghatározóan fontos a növény- és állatvilág védelme, az erdők többfunkciós használatának megvalósítása. Az erdőterületek és az azokhoz szervesen kapcsolódó természetközeli élőhelyek meghatározóan ökológiai folyosóként az ökológiai hálózat kiemelt jelentőségű részei. Ez a folytonos ökológiai rendszer teszi változatossá a település meghatározóan mezőgazdasági tájhasználatát. A táj terhelhetőségének meghatározó prioritásai tehát az erdőgazdálkodás, a természetvédelem, valamint a turizmus. Ez a terület jelentős tájpotenciállal rendelkezik. A táj fejlesztése – rendezése azonban a környezetvédelem (kiemelten a természet- és tájvédelem) az ökológiai hálózat, Natura 2000 természeti területek, védett természeti területek megőrzése mellett történhet. Ez azért meghatározóan fontos, mert a térség turisztikai vonzerejét, a Zengő környékének természetközeli táji környezete biztosítja. A hegyvidéki üdülőtáj sok szempontú érzékenysége határozza meg a terhelhetőségét, ezért olyan többfunkciós tájgazdálkodás kialakítása fontos, amely az erdőgazdálkodás, a természeti adottságokhoz igazodó tájhasználat, a tájképi természeti értékek védelmének prioritásával biztosítja a település természeti erőforrásainak fenntartható használatát elősegítő környezetkímélő fejlesztést. A térségi foglalkoztatottság, gazdaságfejlesztés érdeke az iparfejlesztés is, de a táj terhelhetősége szempontjából fontos, hogy a tájvédelmi körzet területén környezetszennyező ipari üzemek ne legyenek. Kiemelten fontos a táj kultúrtörténeti érzékenysége is.

A **kertgazdasági tájban** olyan tájgazdálkodás fenntartása a cél, amely biztosítja a szőlők, kertek, legelők, rétek fenntartását az azokhoz kapcsolódó külterjes, környezetkímélő, hagyományos állattenyésztés fenntartását, a füves élőhelyek rehabilitációját, a táj szerves részét képező, tájba illeszkedő préházak, épületek fenntartását. A tájfenntartás mellett azonban fontos a zártkerti, szőlőművelő életforma fenntartása, a génmegőrzés, az ismeretterjesztés is.

A hagyományosan árutermelő gazdálkodást szolgáló **mezőgazdasági táj** a település déli részének meghatározó része. A mezőgazdasági táj elválaszthatatlan a településektől, hiszen a települések fejlődésében, városiasodásában a mezőgazdaságnak meghatározó szerepe volt. Ma már a foglalkoztatásban az egyes gazdasági ágazatok fontosságában a mezőgazdaság háttérbe szorult ugyan, de a táj fenntartása szempontjából, továbbá a tájhasználatban meghatározó aránya miatt jelentősége távlatban is jelentős marad. A mezőgazdasági táj területeinek terhelhetőségében a termőföld védelmének prioritását kell érvényesíteni. Biztosítani kell a mezőgazdasági üzemek, majorok rendeltetésének megfelelő használatát és fejlesztési lehetőségét. A Mecsek déli heglábaikra jellemző, nemzeti értéket képviselő szőlőtermő táj védelmét is biztosítani kell. Élővé kell tenni a zártkerteket és préházakat a többfunkciós mezőgazdaság elvének megfelelően pl.: az agrárturizmus (pl. lovasturizmus, borturizmus) fejlesztésével.

Az egyes területek tájhasználataira az OTÉK szerinti terület-felhasználási egység és a művelési ág mellett a felszínborítás térképe szolgáltatathat adatokat. A felszínborítás térkép a tájszerkezet feltárás alapvető eszköze, a földfelszín borításának térképe. Egységes európai kategóriarendszerben készült el űrfelvételek és légifelvételek alapján, térinformatikai módszerrel a CORINE LandCover adatbázis az egész ország területére 1:100.000-es és 1:50.000-es léptékben.

A felszínborítás térkép a tájléptékű és az e feletti hierarchiaszinteken alkalmazható alapadatbázis, amely a felszíni térszerkezet és az ökológiai hálózat nagyléptékű áttekintését teszi lehetővé. Nomenklatúrája 4, egyes felszínborítás típusoknál 5 hierarchiaszinten 82 elkülönített kategóriát alkalmaz. A kategóriák többsége a mesterséges objektumok és a mezőgazdasági területek elkülönítésére szolgál. Felszínborítási információinak részletessége alapján alkalmazása jó alapot ad tájlelemzési és tervezési feladatok ellátására.

A táj-terhelhetősége

A táj terhelhetőségét az adottságnak tekinthető természeti tényezők és az azon kialakult tájhasználat módja határozza meg.

Amennyiben a használat nem felel meg az adottságoknak, tájhasználati konfliktusok keletkeznek. A tájrészletek stabilitása, pedig a táj terhelésétől, érzékenységtől, regenerálódó képességétől és a tájgondozástól függ.

Az alábbi táblázatban összefoglaltuk az egyes természeti tájtypusokon kialakult tájhasználatokat, és az az ezeken térképezett felszínborítás típusa és természetessége alapján vizsgáltuk a tájrészlet stabilitását és terhelhetőségét.

Természeti tájtypus	Tájhasználat		
	Hegyvidéki üdülőtáj	Kertgazdasági táj	Mezőgazdasági táj
Hegységi			
Lejtőzóna			
Hegyláb			
Síkság			

Terhelhetőség		
intenzív használat	turisztikai célpont	extenzív gazdálkodás

A terhelhetőség továbbá nagyban függ a felszínborítás természetességétől, amely az egyes tájtypusokon belül is különböző lehet:

I. *Természetközeli és természetes élőhelyekkel fedett felszínek.* Hasznosítás, illetve emberi beavatkozás alacsony mértékű. Terhelhetősége a legkisebb, gyakran a látogatás is csak engedéllyel lehetséges (pl. fokozottan védett területek).

II. *Közepes mértékben átalakított élőhelyekkel fedett felszínek.* Részben természetközeli, részben átalakított, vagy átmenetileg degradálódott növényzettel borított felszínek, vagy mesterségesen létrehozott vízfelületek. Az emberi beavatkozás mértéke változó. Általában extenzív, az adottságokhoz nagymértékben alkalmazkodó, kis léptékű, hagyományos funkciókkal terhelhető.

III. *Erősen átalakított élőhelyekkel fedett felszínek.* Döntően emberi tevékenység által befolyásolt, növényzettel, illetve vízfelülettel fedett felszínek.

A természeti-gazdasági ésszerűséggel összhangban terhelhető (pl. erózióvédelem), viszont tájképileg sokszor érzékeny lehet.

IV. *Mozaikos élőhelyekkel fedett felszínek.* Jellemzően emberi tevékenység és használat által befolyásolt mozaikos területek, ahol az intenzív és az extenzív hasznosítási formák dominanciája mellett a természetes vegetáció változó mértékben átalakított maradványai is előfordulnak. Általában az adottságokhoz alkalmazkodó, kis léptékű, hagyományos funkciókkal terhelhető, tájképileg érzékeny lehet.

V. *Jellemzően mesterséges élőhelyekkel fedett felszínek.* Döntően telepített növényzetű, művelt területek, ahol a természetes vegetáció szinte teljes egészében hiányzik. Jellemzően mezőgazdasági kultúrák és kapcsolódó építmények, kertes lakó- és üdülőövezetek, gyomtársulások borítják. A természeti-gazdasági ésszerűséggel összhangban terhelhető (pl. erózióvédelem), szabályozása szükséges.

VI. *Beépített, burkolt mesterséges felszínek.* Túlnyomó részben építményekkel és szilárd burkolattal fedett felszínek, ahol a természetes vegetáció teljes egészében hiányzik. Terhelhetősége inkább építészeti-műszaki, mint táji kérdéseket vet fel.

Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A tájhasználat (tájhasznosítás) a tájpotenciál társadalmi célú igénybevétele (MSZ-20370:2003). A tájhasznosítás és a természeti értékek felhasználása során meg kell őrizni a tájak természetes és természetközeli állapotát, továbbá gondoskodni kell a tájak esztétikai adottságait és a jellegét meghatározó természeti értékek, természeti rendszerek és az egyedi tájértékek fennmaradásáról (1996. LIII. tv. 6§).

A felszínborítási adatok meglehetősen jó korrelációt mutatnak a domborzati tájtypusok és az előbb ismertetett tájhasználati egységekkel. A tájhasználati konfliktus mindig az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól való eltérés következménye. A táj ökológiai, ökonómiai és tájképi értékeit rontó tevékenység megnyilvánulása.

Jellegük:

- megfordítható: talaj-degradáció, taposás
- megfordíthatatlan: külszíni bányászat
- mérsékelhető: állattartás lakóterület közelében
- nem mérsékelhető: fajszegényedés
- időszakos: légvezeték, belvíz
- tartós: pl. talajszennyező anyagok
- végleges: szabad területek elvesztése, utak, házak építése által

Típusaik:

1. funkcionális konfliktusok: egymást akadályozó, rendeltetését zavaró, egymással konkuráló területhasználatok okozzák
2. környezetártalmi-tájökológiai konfliktusok: az egymás létét veszélyeztető, egymást károsító, pusztító területhasználatok
3. vizuális-esztétikai konfliktusok: a csúnya látvány, a rendezetlenség, rendetlenség, megoldatlanság, a befejezetlenség látványa okozza

A településnek alig van saját ipara, évtizedekig mezőgazdasági jellegű település volt. Hosszúhetény leginkább a falusi turizmusban rejlő lehetőségeket igyekszik kihasználni, melynek a gyönyörű természeti környezet kedvez.

A településen továbbra is jelentős arányt képvisel a mezőgazdaság (földművelés, növénytermesztés, állattenyésztés). Ezért az állattartó telepek relatív közelsége a természeti és környezeti konfliktusokon kívül már társadalmi konfliktusokat is eredményezett.

A látvány-konfliktus abból adódik, hogy bizonyos területek elemei és épületei nem illeszkednek a szomszédos területek tájhasználatába, élesen elütnek attól.

Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

Ide tartoznak a természeti vagy kulturális örökség adottságai alapján a kilátás-rálátás szempontjából védendő tájképpel, illetve tájképi elemmel rendelkező területek. Ezek pontos meghatározása az értékvizsgálat alapján történhet, és magában foglalja a védett természeti területeket, értékeket és egyedi tájértékeket. Tájképvédelmi területnek a Baranya megye területrendezési terve által lehatárolt terület tekinthető.

Helyi tájképvédelmi terület kijelölésére Hosszúhetényben eddig nem kerül sor, az nem kötelezően alkalmazandó szabályozási elem.

Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, elemek

A természetvédelem alatt álló területek adatait az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

Név	Vonatkozó jogszabály
Kelet-Mecsek TK	8/1977. OTvH számú határozat a létesítésről, 10/1993. (III. 9.) KTM rendelete a Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet bővítéséről, 58/2007. (X. 18.) KvVM rendelet a Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról
Nagy-mező Arany-hegy TT	26/1996. (X.9.) KTM r.
HUDD20030 Mecsek	14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről
HUDD10007 Mecsek	
Ökológiai hálózat	1996. évi LIII. törvény a természet védelméről (53. §), 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről (4., 9., 12., 13., 19. és 22. §-ok)
Tájképvédelmi övezet	Baranya megye területrendezési terve
Ex-lege védett forrás	1996. évi LIII. törvény a természet védelméről 23. § (2)
Ex-lege védett földvár	
Egyedi tájértékek	
Helyi védett területek	Hosszúhetény Községi Önkormányzat Képviselő-testületének a helyi jelentőségű természeti értékek védetté nyilvánításáról szóló 18/2003. (XII. 01.) rendelete

A védelemmel érintett védett és Natura 2000 területek helyrajzi számai a következők.

Nagy-Mező—Arany-hegy Természetvédelmi Terület: 0144, 0145, 0147/A—C, 0148/1A, B, C, D, F, G, 0150, 0151, 0152, 2755/3, 2757/2, 2758/1A, B, C, D, F, G, H, 2769, 2778/A, B, C, 2787/A, B, C, D, E, F, G **Fokozottan védett:** 0147/B, 0148/G, 2758/1D

Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet: 1501, 1502, 1503, 0504, 1505, 1506/1, 1506/2, 1507, 1508, 1509, 1510, 1512, 1513/1, 1513/2, 1514, 1515, 1516, 1517, 1518/1, 1518/2, 1519, 1520, 1521/1, 1522, 1524, 1525, 1526, 1527, 1528, 1529, 1530, 1531, 1532, 1533, 1534, 1535/1, 1535/2, 1538, 1539, 1540, 1541, 1542, 1543, 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1608, 1609, 1610, 1611/1, 1611/2, 1612/1, 1612/2, 1613, 1614, 1615/1, 1615/2, 1616, 1617, 1618, 1619, 1620, 1621, 1622, 1623, 1625, 1626, 1627, 1628, 1629/1, 1629/2, 1630/1, 1630/2, 1630/3, 1630/4, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635/1, 1635/2, 1636, 1637/1, 1637/2, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645/1, 1645/2, 1646, 1647, 1648, 1649, 1650, 1651, 1652, 1653, 1654, 1655, 1656, 1657/2, 1658, 1659, 1660, 1661, 1662, 1663, 1664, 1665/1, 1665/2, 1667/1, 1667/2, 1668, 1669, 1670, 1671/1, 1671/2, 1672, 1673, 1674, 1675, 1676, 1677, 1678, 1679, 1680, 1681, 1682, 1683, 1684, 1685, 1686, 1687, 1688, 1689, 1690, 1691, 1693, 1694, 1695, 1696, 1697, 1698, 1699, 1700, 1701, 1702, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709, 1710, 1712, 1713/2, 064 hrsz-ból 4,7 ha (064a, 064b), 068/3 hrsz-ból 83,8 ha (068/3a, 068/3b), 0187 hrsz-ból 118,5 ha (0187a, 0187b, 0187c, 0187d), 0188, 0189, 0190/1, 0190/3 hrsz-ból 82,1 ha (0190/3a, 0190/3b), 0190/4, 0190/5, 0191, 0192, 0193 hrsz-ból 59,9 ha (0193a, 0193b, 0193c), 0194/1 hrsz-ból 16,2 ha (0194/1a, 0194/1b, 0194/1c, 0194/1d), 0194/2 hrsz-ból 0,3 ha (0194/2a, 0194/2b), 0195, 0196 hrsz-ból 1,9 ha (0196a, 0196b, 0196c), 0197 hrsz-ból 4,3 ha (0197a, 0197b, 0197c), 0198, 0199/1 hrsz-ból 32,3 ha (0199/1a, 0199/1b, 0199/1c, 0199/1d, 0199/1f, 0199/1g), 0199/2, 0199/3, 0200 hrsz-ból 10,9 ha (0200a, 0200b, 0200c,

0200d), 0202, 0203 hrsz-ből 2,2 ha (0203a, 0203b), 0204, 0205 hrsz-ből 1 ha (0205a, 0205b, 0205c), 0206/1,0206/2, 0207 hrsz-ből 1,7 ha (0207a, 0207b), 0208 hrsz-ből 66,1 ha (0208a, 0208b), 0209, 0210, 0211, 0212 hrsz-ből 13,2 ha (0212a, 0212b), 0213, 0214, 0215, 0216, 0217 hrsz-ből 49 ha (0217a, 0217b, 0217c), 0219, 0220, 0221, 0222/1, 0222/2, 0223, 0224/1, 0224/2 hrsz-ből 4,5 ha (0224/2a, 0224/2b), 0225, 0226/1, 0226/2, 0227, 0228/1 hrsz-ből 28,2 ha (0228/1a, 0228/1b, 0228/1c), 0228/2, 0229/1, 0229/2, 0230 hrsz-ből 7,5 ha (0230a, 0230b, 0230c, 0230d, 0230f), 0231, 0232/1 hrsz-ből 8 ha (0232/1a, 0232/1b), 0232/2, 0233, 0234/1, 0234/2, 0235, 0236, 0237 hrsz-ből 67,9 ha (0237a, 0237b, 0237c), 0238 hrsz-ből 76,9 ha (0238a, 0238b, 0238c), 0239-0245, 0246 hrsz-ből 67,3 ha (0246a, 0246b), 0247, 0248, 0249 hrsz-ből 58,2 ha (0249a, 0249b), 0250-0259, 0260 hrsz-ből 72,8 ha (0260a, 0260b), 0261-0263, 0264/1, 0264/2, 0265, 0266, 0267, 0268, 0269, 0270, 0271 hrsz-ből 56,7 ha (0271a, 0271b); 0272 hrsz-ből 212,7 ha (0272/a, 0272/b, 0272/c), 0273 hrsz-ből 12 ha (0273a, 0273b, 0273/c), 0274/1 hrsz-ből 86,4 ha (0274/1a, 0274/1b), 0274/2, 0276, 0277/1, 0277/2, 0277/3 **Fokozottan védett:** 0193 hrsz-ből 7,9 ha (0193b, 0193c), 0221, 0222/1, 0222/2, 0223, 0224/2 hrsz-ből 4,5 ha (0224/2a, 0224/2b), 0225, 0237 hrsz-ből 67,9 ha (0237a, 0237b, 0237c), 0238 hrsz-ből 76,9 ha (0238a, 0238b, 0238c), 0246 hrsz-ből 67,2 ha (0246a, 0246b), 0251, 0252, 0253, 0254, 0255, 0256, 0257, 0258, 0259, 0260 hrsz-ből 72,8 ha (0260a, 0260b), 0262, 0263, 0264/1, 0264/2, 0265, 0266, 0267, 0268, 0269, 0270, 0271 hrsz-ből 56,6 ha (0271a, 0271b), 0272 hrsz-ből 212,7 ha (0272a, 0272b, 0272c)

Cseresznyefa-sor: 0114

HUDD1007 Mecsek: 064, 0187, 0188, 0189, 0190/1, 0190/3, 0190/4, 0190/5, 0191, 0192, 0193, 0194/2, 0194/1a, 0194/1b, 0194/1c, 0195, 0196, 0197, 0198, 0199/1, 0199/2, 0199/3, 0200, 0201, 0202, 0203, 0204, 0205, 0206/1, 0206/2, 0207, 0208, 0209, 0210, 0211, 0212, 0213, 0214, 0215, 0216, 0217, 0218, 0219, 0220, 0221, 0222/1, 0222/2, 0223, 0224/1, 0224/2, 0225, 0226/1, 0226/2, 0227, 0228/1, 0228/2, 0229/1, 0229/2, 0230, 0231, 0232/1, 0232/2, 0233, 0234/1, 0234/2, 0235, 0236, 0237, 0238, 0239, 0240, 0241, 0242, 0243, 0244, 0245, 0246, 0247, 0248, 0249, 0250, 0251, 0252, 0253, 0254, 0255, 0256, 0257, 0258, 0259, 0260, 0261, 0262, 0263, 0264/1, 0264/2, 0265, 0266, 0267, 0268, 0269, 0270, 0271, 0272, 0273, 0274/1, 0274/2, 0275, 0276, 0277/1, 0277/2, 0277/3

HUDD20030 Mecsek: 064, 068/3b, 0136c, 0136d, 0139, 0141/17b, 0143/1, 0144, 0145, 0147, 0148/2, 0148/6, 0150, 0151, 0152a, 0152b, 0173/3a, 0173/3b, 0181/2, 0181/5, 0181/7, 0181/8, 0181/9, 0181/11d, 0184, 0185/1, 0187, 0188, 0189, 0190/1, 0190/3, 0190/4, 0190/5, 0191, 0192, 0193, 0194/1a, 0194/1b, 0194/1c, 0194/2, 0195, 0196, 0197, 0198, 0199/1, 0199/2, 0199/3, 0200, 0201, 0202, 0203, 0204, 0205, 0206/1, 0206/2, 0207, 0208, 0209, 0210, 0211, 0212, 0213, 0214, 0215, 0216, 0217, 0218, 0219, 0220, 0221, 0222/1, 0222/2, 0223, 0224/1, 0224/2, 0225, 0226/1, 0226/2, 0227, 0228/1, 0228/2, 0229/1, 0229/2, 0230, 0231, 0232/1, 0232/2, 0233, 0234/1, 0234/2, 0235, 0236, 0237, 0238, 0239, 0240, 0241, 0242, 0243, 0244, 0245, 0246, 0247, 0248, 0249, 0250, 0251, 0252, 0253, 0254, 0255, 0256, 0257, 0258, 0259, 0260, 0261, 0262, 0263, 0264/1, 0264/2, 0265, 0266, 0267, 0268, 0269, 0270, 0271, 0272, 0273, 0274/2, 0274/1a, 0275, 0276, 0277/1, 0277/2, 0277/3, 2547, 2605, 2606/b, 2607/1, 2607/2, 2608, 2611, 2612, 2613, 2614, 2616/1, 2616/2, 2617, 2618, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624/3, 2626/b, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631/1, 2631/2, 2631/3, 2631/4, 2635, 2636, 2689/1, 2690, 2693/1, 2693/2, 2694/1, 2695/1, 2696/1, 2697, 2698, 2699, 2703, 2704, 2708/2, 2708/3, 2709, 2710, 2713/b, 2713/c, 2715/4, 2726/3, 2727, 2728, 2729, 2730, 2731/6, 2732/2, 2733b, 2733d, 2733f, 2733g, 2736/2, 2741, 2752/1, 2754/1, 2754/2, 2755/3, 2757/2, 2758/1a, 2758/1b, 2758/1d, 2769, 2775, 2778a, 2778c, 2787a, 2787c, 2787d, 2787f, 2787g, 2793/2, 2796, 2798a, 2803/1, 2810, 2818/2a, 2824, 3034/2, 3035b, 3037, 3038, 3039/1, 3040, 3043b,

3044, 3045, 3046/1, 3046/2,3047, 3048a, 3048b, 3145, 3146/3, 3146/4, 3146/5, 3147, 3148, 3149, 3150, 3151/2, 3154, 3155, 3156, 3157, 3158, 3159,3167/4, 3168, 3170/2, 3170/1a, 3170/1b, 3171, 3177b, 3177c, 3179/3, 3179/4,3179/5, 3179/6, 3179/7, 3182, 3183, 3185,3186, 3189b, 3197, 3198, 3200, 3201, 3202, 3208, 3211, 3214b, 3215, 3216, 3217d, 3224/2a, 3225/2, 3225/3, 3225/4,3226, 3229, 3335/1, 3438/2b, 3440/3c, 3441, 3442, 3443/b, 3450, 3451, 3455, 3456, 3457/d, 3460/3b, 3601, 3602, 3603,3604, 3605, 3606, 3607, 3608, 3610/1, 3610/2, 3611/1, 3611/2, 3612, 3613, 3614, 3615/1, 3615/3, 3615/4, 3617/1,3617/2, 3619, 3620

Az ex lege védelem szempontjából forrásnak számít a felszín alatti víz természetes felszínre bukkanása, ha vízhozama tartósan meghaladja az 5 liter/percet, akkor is, ha időszakosan elapad.

A Tvt. szerint a földvár olyan védelmi céllal létesített vonalas vagy zárt alakzatú földmű, amely azonosíthatóan fennmaradt domborzati elemként történeti, kulturális örökségi, felszínalaktani, illetve tájképi értéket képvisel. A földvárként is nyilvántartott Zengő-vár és a helyi védelem alatt álló cseresznyefa-sor az egyedi tájértékek között szerepelnek.

Nemzetközi védelem alatt álló vagy tervezett terület nem található Hosszúhetény közigazgatási területén.

A Tájvédelmi Körzet védetté nyilvánítás indoklásában a terület táji, földrajzi, geológiai, botanikai, zoológiai, kultúrtörténeti és néprajzi értékei szerepelnek. A geológiai értékek közül Hosszúhetény területén megemlítenők a kövestetői és a somlyói fonolitikúpok, a Márévári, Hidas, Püspökszentlászlói és Óbányai völgyek jura és vulkáni képződményei, mésztufa formái, az ezeken kialakult vízesések.

A fontosabb védett növényeket és állatfajokat az előző fejezetekben felsoroltuk. A hegység változatos felépítését és bonyolult szerkezetét a Máré-vár tövében húzódó Vár völgyi Földtani Tanösvényen is tanulmányozhatjuk. A Mecsek Hosszúhetény és Pécsvárad között húzódó, korábbi helyi jelentőségű védett részeket is magába foglaló **Nagy-mező, Arany-hegy**területe rendkívüli botanikai értékei miatt élvez védettséget.

A Zengő déli lábánál elterülő száraz erdő és gyepfoltok igen szabdaltan és mozaikosan maradtak fenn a művelt területek: szántók, szőlők és gyümölcsösök (pl. mandulások) között. A gazdálkodásra kevésbé alkalmas dombok (Hideg-hegy, Illés-hegy, Nagy-mező, Arany-hegy, Nádasdi-tető, Butyka-hegy, Pavojda) azonban megőriztek olyan száraz tölgyeseket, sztyeppréteket, száraz gyepeket.

A Nagy-mező, Arany-hegy Természetvédelmi Területen több mint harminc védett növényfaj fordul elő. Megtalálható itt a fokozottan védett bánáti bazsarózsa, a bodzaszagú ujjaskosbor, fekete kökőrcsin is.

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság a gyepterületek fenntartása és növényritkaságainak megőrzése érdekében legeltetési állattartást folytat a tavaszi-nyári időszakban.

Ökológiai hálózat

Az ökológiai hálózat célja a biológiai sokféleség és a biológiai kapcsolatok fenntartása, helyreállítása, amely kiterjed mind az élőlények, mind állományaik, mind pedig életközösségeik megóvására, valamint az ökológiai rendszert képező területekműködőképességének, természetes dinamikájának biztosítására. Az ökológiai hálózatot a természetes és természetközeli területek és a köztük kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók, valamint a körülöttük a hatások mérséklését biztosító védőterületek egységes, összefüggő rendszere alkotja.

A hálózat csaknem teljes egészében magába foglalja a védett természeti területeket és Natura 2000 területeket, valamint az érzékeny természeti területek és természeti területek egy részét. Az Országos Területrendezési Terv továbbiakban: OTT) igazodva a páneurópai ökológiai hálózat rendszeréhez és figyelembe véve az élőhelyek ökológiai funkcionalitását, magterület, ökológiai folyosó és pufferterület övezetbe lett sorolva 2008-ban. Az egyes övezetek tekintetében az OTT terület-felhasználási szabályokat fogalmaz, amelyek biztosítják az ökológiai hálózat funkciójának fenntartását.

Az OTT-ben szereplő ökológiai hálózat kijelölése a Nemzeti Ökológiai Hálózat alapján, a természetvédelmi államigazgatási szervekkel való egyeztetés szerint történt. A kijelölt területek lehatárolásának pontosítása a megyei területrendezési tervek figyelembe vételével készülő településrendezési tervben lehetséges

Természetvédelmi, tájvédelmi és tájképvédelmi konfliktusok és problémák

A településen a jellemző tájhasználat az erdőgazdálkodás, kisebb arányban a kert- és mezőgazdálkodás. A település közigazgatási területének közel 2/3-a a Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet része, természetvédelem alatt áll. A terület tájhasználati konfliktusa leginkább a természetvédelmi kezelő, az erdőgazdálkodó és a helyi

közösségek, ingatlantulajdonosok érdekeinek különbségeiből adódik. Emellett az ingatlan-nyilvántartás és a mai kialakult tájhasználat között is vannak olyan eltérések, amelyek tájhasználati konfliktust eredményezhetnek.

A természetes folyamatok során – állatállomány vagy a korábbi használat hiányában – gyakorta erdősülnek, fásulnak be a korábbi gyepek, legelők. A település területén lévő fonolit bánya és a kialakított ipari területek jövőbeli funkciója bizonytalan.

Zöldfelületi rendszer vizsgálata

Azon – döntően a belterületen levő – zöldfelületek, amelyek a települési szerkezetet nagymértékben befolyásolják, zöldfelületi rendszert alkotnak. Funkciójuk elsősorban a lakosság és az üdülők kondicionálása, azaz a településen tartózkodók komfortérzetének javítása. Nem elhanyagolandó, hogy mint biológiailag aktív felületek, a klímát, a levegő- és talajminőséget is erősen befolyásolják.

A község (belterületéhez képest) viszonylag nagy külterülettel rendelkezik. A külterületet szinte kizárólag zöldfelületek alkotják, ezek körülveszik a belterületet, legnagyobb részét az északon hosszan elnyúló erdőterület adja.

Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A zöldfelületi rendszer elemei a következők:

Külterületen:

- mezőgazdasági területek
- kertgazdasági területek
- erdők, erdősávok, fasorok
-

Belterületen:

- közparkok
- közlekedési területek zöldfelületei
- lakóterületek zöldfelületei
- nagy zöldfelületű intézmények (iskola, templomok, temetők, sportpálya)

A zöldfelületi rendszer szempontjából leglényegesebb az északi, hegyvidéki terület erdőtömbjei, és a délebbi területek közötti összeköttetések megléte és fenntartása. Esztétikailag a védett cseresznyefasor és a püspökszentlászlói arborétum emelhető ki.

A település közigazgatási területén az Országos Erdőállomány Adattár 2655,01 ha erdővel borított területet és 73,46 ha nem erdővel fedett, de az erdőtervben szereplő un. egyéb részletként megjelölt területet (nyiladék, és vezeték védősávja, erdei tisztás, cserjés ..stb.) tart nyilván.

A külterület védett és táji elemeit a korábbi fejezetekben részletesen tárgyaltuk. A külterületi erdők nagy része állami tulajdon, ezen a Mecseki Erdőgazdaság gazdálkodik.

Az erdőterületek elsődleges rendeltetés szerinti megoszlása a következő:

- védelmi: 2440,97 ha (91,94%)
- gazdasági: 214,04 ha (8,06%)

A település közigazgatási területén a kiváló termőhelyi adottsággal rendelkező erdőterület nagysága 2386,98 ha, ami az összes erdőterület 89,9%-a.

Zöldfelületi ellátottság

A zöldfelületek mennyiségét illetően elmondható, hogy alapvetően magas a zöldfelület-arány (kül-, belterület együtt véve), ezen belül túlnyomórészt mező- és kertgazdasági területek, ill. erdőterületek találhatóak. Relatív alacsony a közcélú, közhasználatú zöldfelület-hányad a belterületen, amit kiválóan ellensúlyoznak a laza beépítésű lakóterületek kertjei.

Alapvető rendeltetésük alapján megkülönböztetünk termesztési és kondicionáló célú zöldfelületeket. Hosszúhetényben a kondicionáló célú zöldfelületek dominálnak. A kondicionáló célú zöldfelületek lehetnek közcélúak (pl. játszótér, temető) ill. magántulajdonúak.

A zöldterületek mennyisége és minősége a társadalom jóléti állapotát, a környezet milyenségét jelzik. Egy néhány száz állandó lakossal rendelkező, településen a gondozott, esztétikus, tájbaillő zöld környezet lehet a legnagyobb vonzerő. A természetet mindenki szereti. Egy virágos falu kezdeményezésjelentős ösztönzést adhat a helyieknek környezetük, kertjük szépítéséhez illetve elkerülve a tájidegen növényzet elterjedését.

A közlekedési zöldfelületekről elmondható, hogy gondozottak, ápoltak, a vízelvezető árkok tiszták, folyamatosan karbantartottak. Az út menti fasorok helyenként hiányosak, vegyes képet mutatnak, a frekvenciáltabb részeken több, díszesebb növényzetet lehetne telepíteni.

A légvezetékek nagyban meghatározzák és csökkentik a zöldfelületek kialakításának lehetőségét, és tájképileg is zavaróak. A szűkebb utcákban nincs elég hely az út menti fasorok részére.

A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A közlekedési zöldfelületekről elmondható, hogy gondozottak, ápoltak, a vízelvezető árkok tiszták, folyamatosan karbantartottak. Az út menti fasorok helyenként hiányosak, vegyes képet mutatnak, a frekvenciáltabb részeken több, díszesebb növényzetet lehetne telepíteni.

A légvezetékek nagyban meghatározzák és csökkentik a zöldfelületek kialakításának lehetőségét, és tájképileg is zavaróak. A szűkebb utcákban nincs elég hely az út menti fasorok részére.

A táj- és természetvédelemmel szemben támasztott követelmények

A táj- és természetvédelmi követelményeket az európai közösségi követelmények szerint hatályban lévő jogszabályok tartalmazzák.

A legjelentősebb a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény.

A tájvédelemmel kapcsolatos eljárások rendjét a módosított 166/1999. (XI.19.) Kormányrendelet tartalmazta.

A hatályon kívül helyezett jogszabály helyett teljes körűen ki kell dolgozni a térségi és megyei terveket, amelyek iránymutatók lehetnek a táj-potenciál megőrzésével kapcsolatban.

Az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról szóló 2/2002. (I.23.) KöM-FVM együttes rendelet részletesen előírja a területek kijelölésének és létesítésének szabályait.

Az 1996. évi LIII. törvény értelmében „ex lege” védett – vagyis külön védelmi határozat nélkül is természetvédelmi oltalom alatt áll – az ország valamennyi lágja, földvára, valamint 5 liter/perc értéket meghaladó vízhozamú forrása.

A település közigazgatási területén található „ex lege” védett értékek listája – hazánk többi területéhez hasonlóan – még nem került nyilvánosságra.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény rendelkezése szerint természetvédelmi oltalom alatt állnak azok az erdő, gyepek, nádas művelésű ágú területek, művelés alól kivettként nyilvántartott és nem építmény elhelyezésére szolgáló, vagy bányaművelés alatt nem álló földterületek, valamint mező- és erdőgazdasági hasznosításra alkalmatlan földterületek, melyeket elsősorban természetközeli állapotok jellemeznek.

Ezek az ún. természeti területek, melyek jelentőségét az adja, hogy - általában a nagy kiterjedésű szántók közé ékelődve – a természetes élővilág számára menedékhelyet biztosítanak.

A természetvédelmi kezelési tervekre a 30/2001. (XII. 28.) KöM rendelet előírásai vonatkoznak.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre (NATURA-2000) a 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet előírásai alkalmazandók.

4. A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVEK ALKALMAZÁSA ESETÉN VÁRHATÓ KÖRNYEZETET ÉRŐ HATÁSOK

A települési környezet minőségét a környezeti elemek védelmével és a jelentős hatások elleni védelem koordinált érdekei együttesen határozzák meg.

A településfejlesztési koncepció, a szerkezeti és szabályozási terv kidolgozása során a kedvező környezeti állapot megőrzését és javítását tűzte ki célul, így ennek a szempontnak való megfelelés értékelése a feladata a fejezetnek a területfejlesztés, területrendezés várható hatásainak elemzésével.

A hatályos településszerkezethez képest tervezett változások:

A lakóterületek vonatkozásában

- A hatályban lévő településszerkezeti terv (TSZT) a település határai mentén a zártkertek rovására több helyen jelölt ki új lakóterületet, melyek nagy része nem valósult meg. Több területen a belterületbe vonás foghíjasan történt, akadályozva a közterületek kialakítását, a közművesítést.
- A terv javaslata: a hatályos TSZT-ben tervezett lakóterületi fejlesztések korlátozása, visszavonása a Hegyelő, a Bakonya, a Dömösálja, a Bereki és Hideghegy, a Szőlőhegy térségében, valamint a Vasút utcától északra lévő területen.
- A terv továbbra is javasolja az Iskola utca nyugati oldalán, az általános iskolától délre, a belterületi határtól keletre, valamint a Hársastelepi fejlesztéseket, a Fő utca és Iskola utca közötti tömbfeltárás folytatását.

A vegyes területek vonatkozásában

- A településközponti területek bővítése a községközpontban
- az intézményi terület növelése az általános iskolától keletre

A gazdasági területek vonatkozásában

- a volt TSZ központ ipari-gazdasági funkciójának megszüntetése
- a volt bánya területén a kialakult utak figyelembevételével, a vasút terület megszűnésével a beépítésre szánt terület racionalizálása, kereskedelmi, szolgáltató és ipari területek kialakítása

A különleges területek vonatkozásában

- a községközpontban (a volt strand környezetében) rekreációs terület kialakítása
- a volt TSZ major területén a térségi idegenforgalom egyik célterületeként rekreációs terület létesítése

A közlekedési területek vonatkozásában

- a központi belterület északi határán autóbusz és személygépkocsi parkoló, helikopter leszálló hely kialakítása
- az új lakóutcák tervezett szabályozási szélességének kialakítása

- a meglévő utcák szélességének korrekciója
- a Petőfi utca lakó-pihenő övezetté alakítása
- az ipari terület utcahálózatának kialakítása, a vasút terület ipari és zöldfelületté történő módosítása
- a 6541 jelű úton (új elkerülő úton) a csomópontok kialakítása
- a Püspökszentlászlói út korszerűsítése
- a Kisújványára vezető erdei út felújítása, a településrészen helikopter leszálló hely kialakítása

A zöldterületek vonatkozásában

- a közparkok területének növelése
- a patakmeder mentén sétautak, fasorok kialakítása

A vízgazdálkodási területek vonatkozásában

- a patakmedrek, vízmosások rendezése, záportározók kialakítása

4.1. A településrendezési terv összevetése az országosan és helyi szinten elvárható környezet- és természetvédelmi célokkal, követelményekkel

A rendezési tervek készítése során figyelembe vett, a 3.1. pontban részletezett tervekkel és regionális léptékű programokkal való összhang megteremtése volt a célja mind az önkormányzatnak, mind a tervezőknek.

Minden tekintetben sikerült megteremteni a települési rendezési tervek összhangját a magasabb szintű tervekkel.

A magasabb szintű jogszabályoknak és követelményeknek való megfelelés természetesnek tekinthető.

4.2. A környezetet érintő hatások előrejelzése

A környezeti alapállapot és a fejlesztési elképzelések, programok alapján a település-szerkezeti és szabályozási terv kialakításával várható környezeti hatások a követelményeknek megfelelően a környezeti elemek rendszerei szerint, és a jelentős környezeti hatások figyelembe vételével értékelhető.

4.2.1. A talaj és a vizek védelme

A településszerkezeti tervet vízvédelmi szempontból elsődlegesen a Víz Keretirányelv általános célkitűzései alapján kialakított országos és területi a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben megfogalmazott célok és irányelvek megtartása mellett lehet módosítani.

A víz életünk nélkülözhetetlen feltétele. A vizek, különösen az édesvizek léte, állapota és használata életünk egyik legfontosabb tényezője. Miután a víz nem korlátlanul áll rendelkezésünkre, ezért ahhoz, hogy a jövőben is mindenkinek jusson tiszta ivóvíz, és a folyók, tavak tájaink, életünk meghatározó elemei maradhassanak, erőfeszítéseket kell tennünk a felszíni és a felszín alatti vizek megóvásáért, állapotuk javításáért. A víz használata költségekkel is jár. A folyók, patakok, tavak vize, valamint a felszín alatti víz nemcsak természeti, hanem társadalmi, gazdasági értékeket is hordoz, jövedelemszerzési és költségmegtakarítási lehetőségeket kínál.

Ez a felismerés vezetett az Európai Unió új vízpolitikájának, a „Víz Keretirányelvnek” (2000/60/EK irányelve, továbbiakban VKI) kidolgozásához, mely 2000. december 22-én lépett hatályba az EU tagországaiban.

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta Magyarországra nézve is kötelező az ebben előírt feladatok végrehajtása, Magyarország - elhelyezkedése miatt – alapvetően érdekelt abban, hogy a Duna nemzetközi vízgyűjtőkerületben (a Völgységi patak és a Sió is ebbe a vízgyűjtő területbe tartozik) mielőbb teljesüljenek a VKI célkitűzései. A Víz Keretirányelv célja, hogy 2015-re a felszíni és felszín alatti víztestek „jó állapotba” kerüljenek. A keretirányelv szerint a „jó állapot” nemcsak a víz tisztaságát jelenti, hanem a vízhez kötődő élő helyek minél zavartalanabb állapotát, illetve a megfelelő vízmennyiséget is.

A Víz Keretirányelv általános célkitűzései a következők:

- a vizekkel kapcsolatban lévő élőhelyek védelme, állapotuk javítása,
- a fenntartható vízhasználat elősegítése
- a hasznosítható vízkészletek hosszú távú védelmével,
- a vízminőség javítása a szennyezőanyagok kibocsátásának csökkentésével,
- a felszín alatti vizek szennyezésének fokozatos csökkentése, és további szennyezésük megakadályozása,

- az árvizeknek és aszályoknak a vizek állapotára gyakorolt kedvezőtlen hatásainak mérséklése.

A VKI alapelve, hogy a víz nem csupán szokásos kereskedelmi termék, hanem alapvetően örökség is, amit ennek megfelelően kell óvni, védeni. A vízkészletek használata során hosszútávon fenntartható megoldásokra kell törekedni.

A jó állapot eléréséhez szükséges javító beavatkozásokat össze kell hangolni a fenntartható fejlesztési igényekkel, de szigorúan a VKI elvárásainak figyelembevételével.

A VKI gyökeres szemléletváltást jelent a vízgazdálkodás területén, hiszen számos műszaki jellegű, jogi, gazdasági, intézményi, szervezeti intézkedés koordinált végrehajtását igényli.

Hosszúhetény településszerkezeti tervében megfogalmazott alapvető módosítások összhangban vannak a területi vízgyűjtő-gazdálkodási tervekkel. Ezek közül is kiemelt feladat a:

- felszíni és felszín alatti vízbázisok védelme a vízügyi hatóság védelembe helyezésre vonatkozó kötelező határozata szerint,
- integrált vízgazdálkodási beruházások az ivó- és öntözővíz szükséglet tartós kielégítésére,
- komplex élőhely –és vízvédelmi program, a település és térsége élővizei vízminőségének változatlan biztosítása,
- a települési Vízi Környezetgazdálkodási program végrehajtása a Vízkárelhárítási terv figyelembe vételével.

A vízgazdálkodási területek vonatkozásában történő módosítás a fenti célokat jól szolgálja:

- a patakmeder mentén sétautak, fasorok kialakítása,
- a patakmedrek, vízmosások rendezése, záportározók kialakítása.
- A belterületi határok rendezésével a közművesítés elősegítése
- A közlekedési területek szabályozásával biztosítható a csapadékvíz elvezető rendszerek fejlesztése.

A növények telepítése során a parti sávok számára szabadon kell hagyni a területet a fenntartásuk érdekében.

A felszín alatti vizek szennyezésének csökkentése érdekében kiemelt szempont a csatornázatlan területeken a szennyvízkezelés megoldása.

Fontos cél, hogy minden érintett településrész rendelkezzen szennyvízkezelés kezelésére vonatkozó programmal.

A fentiekén túl a környezeti vizsgálat alapján ki kell emelni az ellátatlan és fejlesztési (Iskola utca nyugati oldala, a volt bányaterületek, stb.) területek szennyvízelhelyezés és tisztítási problémáinak a megoldását, a környezetszennyezés megakadályozását, illetve a vízfolyások, vízi - létesítmények karbantartását, a védelmi rendszerek fejlesztését.

A volt TSZ Központ és a volt bányaterületek fejlesztése során külön figyelmet kell fordítani a területek barnamezős szerepére, esetleges szennyezett telekrészletek igény szerinti kármentesítésére.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a Hosszúhetény településszerkezeti terv módosításai megfelelnek a földtani közeg felszíni és felszín alatti vizek védelmére vonatkozó irányelveknek, így a fejlesztések realizálódásával a jelenleginél kedvezőbb környezeti állapot alakulhat ki.

4.2.2. A levegőminőség védelme

Hosszúhetény jelenlegi iparosodási szintje nem eredményez jelentős légszennyezőanyag terhelést. Területi levegőminőségi állapot kedvezőnek tekinthető. Lokális jellegű problémák helyben kezelhetők, a kibocsátók beavatkozása eredményesnek tekinthető. Törekedni kell a megújuló energiahasznosítás széles körű elterjesztésére, a fosszilis energiahordozók helyett a termálvizek, a geotermikus hő hasznosítására.

A szerkezeti tervben szereplő infrastruktúra hálózatok (közlekedés, informatika) fejlesztésének realizálása különösen a közlekedési kapcsolatok javulása esetén lehet eredményes a légszennyezőanyag terhelés növekedésének megakadályozásában.

Kiemelt szerepet kell a fejlesztések során biztosítani a település közlekedés fejlesztésére, a településen belül a közúti, gyalogos és kerékpáros hálózat minőségének javítására:

- a központi belterület északi határán autóbusz és személygépkocsi parkoló, helikopter leszálló hely kialakítása
- az új lakóutcák tervezett szabályozási szélességének kialakítása
- a meglévő utcák szélességének korrekciója
- a Petőfi utca lakó-pihenő övezetté alakítása
- az ipari terület utcahálózatának kialakítása, a vasút terület ipari és zöldfelületté történő módosítása
- a 6541 jelű úton (új elkerülő úton) a csomópontok kialakítása
- a Püspökszentlászlói út korszerűsítése
- a Kisújbányára vezető erdei út felújítása, a településrészen helikopter leszállóhely kialakítása

Tehát fejlesztési lehetőség a kerékpáros és főbb gyalogos útvonalak fejlesztése, valamint a település gépjármű- elhelyezés és parkolás problémájának megoldása. A kapcsolatok javulásával látványos javulás is elérhető lokális szinten.

Kiemelt szerepet kell a fejlesztések során biztosítani a Püspökszentlászló és Kisújbánya településrészek, valamint a Pécsvárad rövidebb útvonalon való megközelítésének fejlesztéseire.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a Hosszúhetény településszerkezeti terv módosításai, az infrastruktúra (közlekedés, informatika) fejlesztése levegőtisztaság-védelmi szempontból kedvező hatású lesz.

4.2.3. Hulladékgazdálkodás

A fejlesztési területen a gazdálkodók számára előírás a korszerű hulladékgazdálkodás. A stratégiai célkitűzések elérése érdekében a koncepcióban megfogalmazottak elősegítik a hulladékgazdálkodási célok elérését.

Javasolt a volt bányá területén gazdasági (kereskedelmi – szolgáltató) terület kijelölése, terület-előkészítése, közművesítése, vonzó befektetési és üzleti környezet létrehozása, az újonnan kialakuló terület környezetrendezése, a hagyományos településszerkezetbe való illesztése. A kialakított gazdasági terület alkalmas lehet a környezetvédelmi ipar és ezen belül a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási fejlesztések megvalósítására.

Összefoglalva megállapítható hogy a településszerkezeti terv módosításai realizálása során kedvezőbb hulladékgazdálkodási helyzet alakul ki Hosszúhetény és térségében, és elérhető az illegális hulladék elhelyezések teljes körű visszaszorítása.

4.2.4. Zaj elleni védelem

A Hosszúhetény Község környezeti állapotát, minőségét, a meglévő és tervezett funkciók működését döntően befolyásoló hatótényező a környezeti zaj, ezért a területrendezés és –fejlesztés során kiemelt feladat a jelenlegi helyzet megőrzése, ezzel egyidejűleg új terhelések kialakulásának megelőzése, illetve megakadályozása.

A megelőzés érdekében a környezetbe zajt, illetve rezgést kibocsátó és a zajtól, rezgéstől védendő létesítményeket úgy kell egymáshoz viszonyítva elhelyezni, hogy a zaj és rezgés ne haladja meg a megengedett zaj, illetőleg rezgésterhelési határértékeket.

Hosszúhetény Község jelenlegi iparosodási szintje nem eredményez jelentős zajterhelést. Az üzemi zajterelés vonatkozásában egy-egy kirívó esettől eltérően kedvező a település helyzete.

Külön figyelmet kell fordítani a fejlesztések területi kialakítására, a megelőző tervezésre. Lehetőleg el kell kerülni az utólagos műszaki védelmi beavatkozásokat.

A közlekedési területek vonatkozásában a szerkezeti tervben szereplő közlekedési infrastruktúra hálózat fejlesztésének realizálása látványos javulással járhat a zajterhelések tekintetében.

Kiemelt szerepet kell a fejlesztések során biztosítani a település közlekedés fejlesztésére, a településen belül a közúti, gyalogos és kerékpáros hálózat minőségének javítására:

- a központi belterület északi határán autóbusz és személygépkocsi parkoló, helikopter leszálló hely kialakítása
- az új lakóutcák tervezett szabályozási szélességének kialakítása
- a meglévő utcák szélességének korrekciója
- a Petőfi utca lakó-pihenő övezetté alakítása
- az ipari terület utcahálózatának kialakítása, a vasút terület ipari és zöldfelületté történő módosítása
- a 6541 jelű úton (új elkerülő úton) a csomópontok kialakítása
- a Püspökszentlászlói út korszerűsítése
- a Kisújványára vezető erdei út felújítása, a településrészen helikopter leszállóhely kialakítása

A településszerkezeti terv változásai megvalósulása zajvédelmi szempontból kedvező környezetminőségi eredményekkel járhat.

4.2.5. Táj- és természetvédelem

A fejlesztések megvalósulása a Hosszúhetény Környezetvédelmi Programra épülve elősegíti az Országosan védett, az ex lege védett a helyi védett és a Natura 2000 területek természeti értékeinek védelmét.

A település szerkezeti terv változásai realizálása során kiemelt figyelmet kell kapnia a koncepció alapvető célkitűzésének, amely a természeti táj és települési értékek magórzásával a következő generációk életésélyeinek megtartására és környezetvédelmi szempontból fenntartható fejlődés céljai elérésére irányul.

A megfogalmazott célok illeszkednek – többek között - a III. Nemzeti környezetvédelmi Program (NKP III. 2009-2014.) célkitűzéseire, a Nemzeti Fejlesztés 2020 program és a Nemzeti Vidékstratégia 2020 program táj- és természetvédelmi prioritásaihoz.

A dinamikus természetvédelmi megközelítés, illetve természethasználat értelmében a nemzeti természetvédelmi stratégia fontos célkitűzése, hogy a Natura 2000 és védett hazai erdők és mezőgazdasági művelésű területek ökológiai potenciálját megőrizzük. A természetközeli erdőgazdálkodás bevezetését szolgáló beruházások elsősorban a hegységi és dombvidéki erdők természetvédelmi fejlesztéseihez járulhatnak hozzá, míg a természetközeli mezőgazdálkodás bevezetését szolgáló fejlesztések főként a Natura 2000 és ÉTT területekre koncentrálnak.

A fenntartható gazdaság és társadalomfejlesztés keretében a természeti alakulatokat, a tájban lévő mezőgazdasági kultúrát, annak sajátosságaival, gazdasági célokhoz való szerves illesztésével (tájgazdálkodás) tervezi. Az épített elemek tájban való megjelenését, mind az infrastrukturális elemeket (utak, vezetékek, tornyok, stb.), mind a településeket integráltan kezeli.

A szerkezeti terv támogatja a vonalas létesítmények természet- és tájromboló (károsító) hatásának mérséklését szolgáló beruházásokat az elektromos vezetékek, közlekedési infrastruktúra és a vízlevezető csatornarendszer természetbarát kialakítása, átalakítása, biztonságosabbá tétele (madárvédelmi, tájvédelmi...stb. célból) érdekében javasolt programokkal.

Összességében a település szerkezeti terve táj- és természetvédelmi szempontból illeszkedik a Nemzeti Fejlesztés 2020 program célkitűzéseire, és ezen keresztül a Nemzeti Vidékstratégia 2020 tervhez. Hatásaiban a koncepció hozzájárul a természeti és táji örökség védelméhez.

Áttekintve az egyes programelemeket, megállapítható, hogy körültekintő területi tervezéssel biztosítható a védett természeti területek védelme.

A település szerkezeti tervében szereplő adottságként (már betervezett, de még nem kivitelezett) kezelt infrastrukturális elemek (Országos Területrendezési Terv, Baranya Megyei Területrendezési Terv) megvalósítását megnehezíti a védett, vagy Natura 2000 területek esetenkénti érintettsége, így különösen szükséges a körültekintő tervezés megkövetelése.

Összefoglalva megállapítható, hogy a koncepció realizálásával biztosítható a település természeti értékeinek fenntartása, az értékek szemléletformáló bemutatása javul, ezáltal elérhető a lakosság részéről a természettudatos életvitel. Összességében kedvező hatása várható a fejlesztések megvalósulásának.

5. JAVASLAT A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVEKHEZ KAPCSOLÓDÓ ÖNKORMÁNYZATI INTÉZKEDÉSEKRE, MONITORIZÁLÁSRA

A településrendezési eszközök kidolgozása során a környezeti értékelés a terület-felhasználási kérdéseket és az építési tevékenység feltételrendszerét tisztázza.

A településrendezési tervekhez kapcsolódó, azokkal összhangban, lehetőleg az elfogadásával egy időben szükségszerű olyan önkormányzati intézkedések fogantatása, melyek kezelik a településen meglévő, esetleg bekövetkező környezeti konfliktusokat és szabályozza a lakosság együttélési szabályait, valamint a kötelezően igénybeveendő közszolgáltatásokat.

Hosszúhetény Községben a következő kapcsolódó intézkedésekre teszünk javaslatot:

A település környezetvédelmi programjának felülvizsgálata.

A települési hulladékgazdálkodási tervek korszerűsítése a kistérségi lehetőségek és a regionális rendszer működési keretei szerint.

A korszerűsített hulladékgazdálkodási tervek szerint a hulladékgazdálkodást érintő helyi rendeletek (köztisztasági, közszolgáltatási, stb.), aktualizálása.

A Vízi Környezetgazdálkodási programban és a Vízkárelhárítási tervben megfogalmazott feladatok prioritás szerint való végrehajtása.

A levegőminőség megőrzése, az irritáló bűz és szaghatás elkerülése érdekében javasolt a tűzgyújtásra vonatkozó helyi rendelet alkotása, korszerűsítése is.

Az elfogadható és a követelményeknek is megfelelő „zajhelyzet” elérése érdekében fontos továbbá azoknak a feladatoknak és eszközöknek a meghatározása, melyekkel megakadályozható a környezet minőségének további romlása, valamint fokozatos javulás érhető el.

A település lakóingatlanain megengedett kisvállalkozások esetében az engedélyezés során az előírt zajterhelési határértékek teljesülésének igazolását követelménynek kell tekinteni, annak érdekében, hogy a közvetlen környezetükben lévő lakóterületek kedvező zajhelyzete megmaradjon, illetve a zajterhelés növekedése megakadályozható legyen.

A település helyi természeti értékeinek felmérése, szükség esetén a helyi védelem elrendelése a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság és a természetvédelmi hatóság szakértőivel való egyeztetés után.

6. ÖSSZEFOGLALÁS

Hosszúhetény Község településfejlesztési koncepciója és a településrendezési eszközei módosításához elkészítettük a környezetalakítási és környezetvédelmi munkarészhez szükséges környezeti értékelést.

A környezeti hatások értékelését a meglévő, a települési környezet minőségét, állapotát befolyásoló környezethasználatok feltárásával, elemzésével kezdtük.

Célirányosan rögzítettük környezeti elemenként, szakterületenként a követelményeket, elvárásokat, melyek a környezethasználat minősítésén túl a szabályozási terv kialakítását és a helyi építési szabályzat kereteit határozták meg.

Összegeztük a területfejlesztés, területrendezés várható hatásait, a fejlesztési irányokat.

Összefoglalóan megállapítható, hogy Hosszúhetény Község településszerkezeti tervének módosítása segíti a település fenntartható fejlődését, a kedvező környezeti helyzetének megtartását és hosszútávon biztosítja a környezet védelmét.

A településrendezési eszközök módosítása nem veszélyezteti a környezeti elemeket és a fejlesztések során biztosíthatók a jelentős környezeti hatótényezők elleni védelem.